

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

צריך להיות 'אָן בליטות' – לא להבליט את הזכויות שלו, אלא להתאמץ להצניע אותן. לא מדובר כאן רק בהסתרה כלפי חוץ, אלא בצניעות פנימית – כמו בעל-סוד שלא יודע בעצמו שיש לו סוד. הצנעת הזכויות היא לא רק שלא 'יתפסו' אדם עושה מצוה, אלא שגם כלפי פנים הוא לא ירגיש את הזכויות שלו בכלל – שידע ש"תן לו משלו שאתה ושלך שלו" וממילא לא מגיע לו כלום. אין דבר שיותר מפריע ל'מתקדמים ביחד' מאשר שמישהו מבליט את הזכויות שלו, אי אפשר להיות יחד כשהזכויות בולטות ומבדילות אחד מהשני.

[מתוך השיעור 'הצנעת הקיצוניות והזכויות']

כִּי־תבוא תשפ"ו

417 | שנה תשיעית כִּי־תבוא ה'תשפ"ו

04 **לגעת ביכולת**
נקודה מעובדת

מאמץ הגיור המשיחי

05 **הצנעת הקיצוניות והזכויות**
"מאן דבעי למהוי חסידא"
הנהגת חסידים הראשונים

10 **גיורי נגלה וגיורי נסתר**
מאור עינים כִּי־תבוא
מגיורי הגלות לגיורי 'המהפכה הרביעית'

16 **מבוא למשנה**
מבנה ששה סדרי משנה
התבוננות על ששה סדרי משנה
בדרך פנימית כנגד הספירות

20 **ביאורי תפלה**
ארבע זכירות
כוונת הזכירות בברכת אהבת עולם
ובפרשת ציצית

26 **הסיפור החסידי**
הולדת הבעש"ט
סיפור לח"י אלול

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
הכנה לבר מצוה בתפילין ובלימוד
והתחזקות לאלול לבחורי ישיבה

29 **פאָדזשן אָלדז'אָס**
הַר הַתְּשׁוּבָה וְהַשְׁמִיחָה
רְצֵי יִסְפָּר לָנוּ עַל ה'שְׂדֵהר הַחוּזָר'
שֶׁל קְבֵלַת הַתּוֹרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל



העלון מופק ע"י עמותת

אוהבים להיות יהודים.

לקבלת השיעורים במייל

ולהצטרפות לצוות המפיצים:

itiel@pnimi.org.il

עורך: אביב מויאל

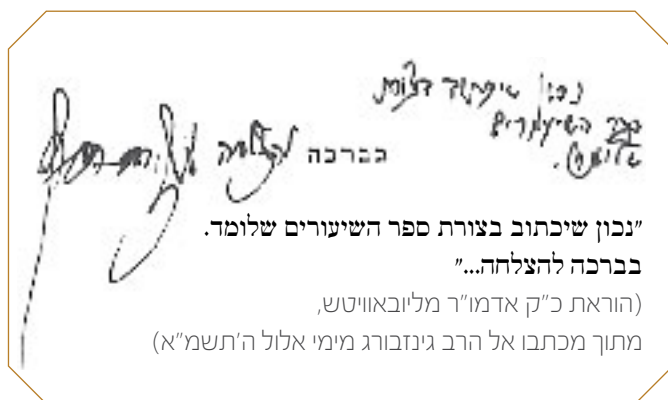
עיצוב: דעה צ'אביחיל

מערכת: הרב יוסף פלאי,

בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי

עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-

זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווח





הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל.

שלושה שיעורים השבוע בגליון: שיעור משבת האחרונה על הנהגת חסידים הראשונים, שיעור במאור עינים על הפרשה ושיעור מבוא לששה סדרי משנה.

השיעור הראשון – **הצנעת הקיצוניות והזכויות** – הוא חלק ראשון משיעור **שבת כיתצא** בכפר חב"ד שנמסר **לבחורי הישיבות הגדולות** בירושלים וביצהר לרגל פתיחת זמן אלול, ובו באר הרב באור פנימי את הנהגתם של 'חסידים הראשונים' – הצנעת הקיצוניות והזכויות שלהם – על מנת שלא יפריעו 'לחרוש' את השטח **בעבודת קירוב הזולת וההתקדמות יחד**.

בשיעור השני – **גיורי נגלה וגיורי נסתר** – שיעור מרתק במאור עינים, מתבארת **מחלוקת מתמיהה** בין רבי יהודה לרבי שמעון כשתי שיטות עמוקות ביחס לגיור, ובעצם **מתווה את הדרך** למעבר מהגיור כפי שנהג במשך כל זמן הגלות **למהפכה הרביעית** שנדרשת כדי להביא את המשיח. בשיעור זה נוגעת גם **הנקודה המעובדת בראשית הגליון, בשפה ברורה וקולחת**.

השיעור השלישי – **מבוא למשנה** – הוא חלק נוסף מהשיעור לבחורי הישיבות משבת כיתצא ומהווה **פתיחה לשיעורי מסכת פסחים הנלמדת בחלק מהישיבות בשנה הקרובה**. בשיעור פורש הרב מבנה יפהפה של התורה – **מהתורה שבכתב, דרך ששה סדרי משנה ועוד להלכה למעשה**.

בהמשך הגליון תוכלו למצוא גם את מדור **ביאורי תפלה המורחב** [המשלים את המדור הקודם שהתפרסם בגליון עקב] ובו התבארו **ארבע מצוות הזכירה** שמכוונים לפי דברי האריז"ל בקריאת שמע וברכותיה.

התוועדות ח"י אלול – שתתקיים השנה בישוב אפרת [ותמסר באנגלית] – כבר מעבר לפינה. פרטים מלאים **בגב הגליון**. כמו תמיד תוכלו גם לצפות בה **בשידור חי**, יחד עם כתוביות בלשון הקדש.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת **נצבים זילך** הבעל"ט:
נ"ך יומי – דברי הימים ב' פרקים כא-כז; משנה – חולין פרק ב.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

לגעת ביכולת

המזבח ומיד סדו על הכתב סיד שהסתיר אותו. לכתב נעלם כזה – שקיים במציאות, אבל בצורה נסתרת מן העין – יש סגולה למשוך אליו נשמות שהניצוץ האלוקי שלהן קרוב לתודעה, פועם מתחת לפני השטח ומחפש את ביטויו. הנקודה הנסתרת שלהם 'מריחה' מה מסתתר מתחת לסיד ומתעוררת להצטרף לעם ישראל, גם בלי שום קריאה מפורשת להתקרב ולשוב למוטב. כך נהג הגיור במשך כל הדורות – לא נעשה שום מאמץ של קירוב האומות, ורק מי שהתקרב בעצמו, ולא נרתע גם מפני האימים וההרחקות, זכה להכנס לעם ה'.

רבי שמעון, לעומתו, אומר שהתורה נכתבת מעל הסיד, גלויה לעין כל, ובסיום הדברים משפט שמזמין את הגוים ללמוד. כאיש הנסתר, רבי שמעון רגיש גם לניצוץ נעלם כל-כך שאין לו שום מציאות, מאמין שחשיפה לאור התורה הגלוי והמזמין יכולה לעורר גם את היכולת הכמוסה, להביא לגילוי את הניצוץ ולקרב אותו. לדרך הגיור הזו צריכים להגיע לקראת ימות המשיח, שביאתו תלויה בחזרת כל הניצוצות האבודים לעם ישראל.

שרש שתי הדרכים ביהודי הראשון, אברהם אבינו. עוד בהיותו "אברם העברי", העומד מן העבר המנוגד לאנושות, הוא עשה נפשות לאמונה בה' – חיבר אליו כל מי שזיהה בו ניצוץ מחפש ה'. אכן, לאחר ברית המילה ושינוי השם לאברהם, "אב המון גוים", הוא קבל כח לקרוא בשם 'הוי' א-ל עולם" – לפרסם לכל את אחדות ה' והעולם ולעורר גם את הניצוצות הרחוקים ביותר, עד לקיום היעוד "כִּי אֶזְ אֶהְיֶה אֶל עַמִּים שְׂפָה בְרוּךְ לְקָרָא בְּשֵׁם הוֹי לְעַבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד".

במסגרת מעמד כריתת ברית הערבות ההדדית, עם הכניסה לארץ, נבנה מזבח אבנים, עליהן נכתבים כל דברי התורה "באר היטב", בשבעים לשון. הכתיבה הזו מלמדת כי כל התורה, לה מתחייב כאן עם ישראל, נושאת בשורה לאנושות כולה.

נקודת היהדות – המחויבת לקיום תורת ה', לערבות של עם ישראל ולתיקון העולם כולו – קיימת בגלוי רק אצל עם ישראל, בעל הנפש האלוקית שהיא "חלק אלוה ממעל ממש". אמנם, גם בבני שאר האומות יתכן בהעלם, כמקיף, ניצוץ מאותה נקודה. המפגש עם התורה יכול לעורר נקודה זו, להוציאה מההעלם ולהביא את אותו אדם להתגייר כהלכה ולהצטרף לעם היהודי. לכן מי שהתגייר נקרא "גר שהתגייר" (ולא גר¹ שהתגייר) – הגיור רק גילה את ניצוץ הנשמה שהיה בו עוד קודם.

ליתר דיוק, ניצוץ אלוקי נמצא בכל אדם, ואף בכל נברא. יש מי שהניצוץ נעלם אצלו, אבל נוכחותו הנסתרת מורגשת – הוא פוטנציאל שנמצא על סף התודעה, כח ששואף להתגלות ולהתממש. לעומתו, אצל אחרים הניצוץ נעלם לגמרי, ללא כל נוכחות פעילה או מורגשת, ונכון יותר להגדירו כיכולת נעלמת, שבדרך הטבע לעולם לא תתגלה.

רבי יהודה אומר שאת התורה כתבו על אבני



שיעור

"מאן דבעי למהוי חסידא"

הצנעת הקיצוניות והזכויות

קיצור מהלך השיעור

במסגרת התוועדות השבת – בסמיכות ליום היארצייט של ר' אברהם הרמתי ע"ה, מחותנו של הרב – עסק חלק עיקרי **בהדרכת חז"ל של חסידות** במובנה הקדום, הנהגת **חסידים הראשונים**. השיעור מתחיל בביאור בעבודה הפנימית של **הצנעת הקוצים והזכויות שלא יזיקו לזולת** וממשיך למגוון פירושים במאמר חז"ל שמי שרוצה להיות חסיד צריך לקיים **"מילי דנזיקין", "מילי דאבות" או "מילי דברכות"** (לפי הדעות השונות, ו"אלו ואלו דברי אלהים חיים"). שיעור 'עבודה' קצר וגדוש תוכן.

"מצניעים קוצותיהם וזכויותיהם"

התחיל זמן אלו והתחלנו ברוך ה' ללמוד בשיבות מסכת פסחים^א, אבל אני לפחות עוד לא סיימתי את המסכת הקודמת, בבא קמא – יש הרבה חובות... – אז נדבר על משהו במסכת בבא קמא שנוגע גם לסוגיא בפסחים^ב. הגמרא אומרת^ג:

תנו רבנן חסידים הראשונים היו מצניעים קוצותיהם וזכויותיהם בתוך שדותיהן ומעמיקים

נרשם (מהזכרון) ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. שבת כי תצא, ט' אלול תשפ"ו – כפ"ח.

א בליל שבת התקיים שיעור ראשון במסכת פסחים.
ב ראה פסחים לא, ב (בענין חמץ טמון בעומק שלשה טפחים).

ג בבא קמא ל, א.

להן ג' טפחים כדי שלא יעכב המחרשה. חסידים הראשונים נזהרו מלהזיק לזולת עד הקצה האחרון, ולכן החביאו את הקוצים ואת הזכויות השבורות בעומק כזה שלא יעכבו את המחרשה (וממילא, שהמחרשה לא תעלה אותם על פני השטח והם יזיקו^ד). מה המשמעות של הצנעת הקוצים והזכויות בעבודה הפנימית? "קוצותיהם" היינו הקיצוניות. קיצוניות היא לאו דווקא דבר שלילי. דברנו בעבר^ה על אברהם אבינו, שהתחיל את הדרך בקיצוניות של שבירת הפסלים (וכך גם ראשית דרכו של משה רבינו,

ד ראה תוספות בבא קמא ל, א ד"ה "שלא" ע"פ הירושלמי ור"ף יד, א.

ה ראה שיעור אור לד' מרחשון תשע"ג.

מקור השבירה

של הזכויות¹
הזכויות הוא
גופא הרגשת
היש של האדם –
נדמה לו שהן שלו,
ולכן הן נשברות

שמישהו מבליט את הזכויות שלו, אי אפשר להיות יחד כשהזכויות בולטות ומבדילות אחד מהשני.

"שלא יעכב המחרישה"

מה פירוש "כדי שלא יעכב המחרישה"? מהי החרישה?

אנחנו אוהבים להזכיר² את הפירוש של רבי מאיר³ מפרימישלאן⁴ ל"הוי' ילחם לכם ואתם תחךשון"⁵, ש"הוי' ילחם לכם", ה' יתן לכם לחם, אבל "ואתם תחרשון", אתם צריכים לחרוש, לעשות עבודה שלכם ככלי לברכת ה' . לפי זה, החרישה היא העבודה בכח עצמו של האדם – צריך להצניע את הקיצוניות והזכויות כדי שיהיה אפשר 'לחרוש את השטח' בעבודה שלנו לקירוב הזולת (כאשר ההצלחה בקירוב היא ברכת ה').

כתוב גם שחרישה היא לשון מחשבה⁶, תכנון נכון של קוי הפעילות, וזו צריכה להעשות דווקא במודעות של "וזכרת את הוי' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל"⁷ – מתוך חרישה כזו, בעבודה מקדימה של האדם (בבטחון פעיל ויוזם, פנימיות מדת הנצח⁸), מתגלה ש"נצח ישראל לא ישקר"⁹.

"מאן דבעי למהוי חסידא"

בהמשך להנהגת החסידים הראשונים, שנוהרו מאד שלא יגרם בעייתם נזק לזולת – ואחרי הסיפור על ההנהגה עם הקוצים והזכויות של רב ששת, ש"שדי להו בנורא" (כמו ביעור

גואל ישראל, היא בהריגת המצר'י וכו'), אבל אחר כך זה הפריע לו לפרסם אלקות (והוא היה צריך שינוי שם). אצל הרבה צדיקים וחסידים תחלת הדרך היא בקיצוניות, אבל הקיצוניות יכולה להזיק

לזולת – היא מרתיעה ומרחיקה וגורמת לכך שאי אפשר לקרב אחרים. לכן צריך להצניע את הקיצוניות – לאו דווקא שהקיצוניות נעלמת, בפנים האדם נשאר אותו דבר, אבל כלפי חוץ יש התמתנות שמאפשרת לקרב רחוקים.

"זכויותיהם" לשון זכויות. בלוח "היום יום" כתוב¹⁰ שהפירוש של "ערום ביראה"¹¹ הוא שאדם מצניע את המצוות שלו, שאף אחד לא יראה אותו. איך קוראים לזה בחסידות? צריך להיות 'אָן בליטות' – לא להבליט את הזכויות שלו, אלא להתאמץ להצניע אותן. לא מדובר כאן רק בהסתרה כלפי חוץ, אלא בצניעות פנימית – כמו בעל-סוד שלא יודע בעצמו שיש לו סוד, כמו שאנחנו תמיד לומדים¹². הצנעת הזכויות היא לא רק שלא "יתפסו" אדם עושה מצוה, אלא שגם כלפי פנים הוא לא ירגיש את הזכויות שלו בכלל – שידע ש"תן לו משלו שאתה ושלך שלו" וממילא לא מגיע לו כלום¹³. מקור השבירה של הזכויות-הזכויות הוא גופא הרגשת היש של האדם – נדמה לו שהן שלו, ולכן הן נשברות. איך הזכויות-הזכויות מפריעות לזולת? אין דבר שיותר מפריע ל'מתקדמים ביחד'¹⁴ מאשר

1 ראה מלכות ישראל ח"ג מאמר "ראשית דרכו של גואל ישראל – ויך את המצר'".

2 היום יום ח' תשרי.

3 ברכות יז, א.

4 ליקוטי דיבורים ליקוט כג סס"ה (עמ' 619 בלה"ק); תפארת שמואל (דאנציגר) לשמע"צ אות לא "בשם צדיק אחד". ראה לדוגמה: שיעורים בסוד ה' ליראיו שער ד' פ"ז; שיעור כ"ב אלול תש"ע. ובכ"מ.

5 אבות פ"ג מ"ד.

6 ראה לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'".

7 שיעור י"א תמוז תשע"ז.

8 ראה גם שיעור כ"ה כסלו תשע"ח. ובכ"מ.

9 דעת חכמים (וינשטין) פרשת בשלח בשם ר' מאיר מפרימישלי; יסוד צדיק (גולדמן) פרשת בשלח בשם הרה"ק מאפטא.

10 שמות יד, יד.

11 כמו במשלי ו, יח (ושם הוא לרעה, אבל "מרובה מדה טובה").

12 דברים ח, יח.

13 סוד ה' ליראיו ש"א פ"ו (נתבאר בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' רלט ואילך); לב לדעת מאמר אמונה ובטחון פ"ב.

14 שמואל"א טו, כט.

המפרשים על אתר האריכו בפירושים שונים שלש הדעות הללו:

טוב לשמים, טוב לבריות וטוב לעצמו

המהרש"א מסביר שיש כאן שלשה סוגים של טוב. בדרך כלל אומרים שאדם צריך להיות "טוב לשמים וטוב לבריות"^{לא}, שני סוגי טוב – בין אדם למקום ובין אדם לחברו – אבל הוא מוסיף שאדם צריך להיות גם "טוב לעצמו". "מילי דנזיקין" הם הזהירות המלאה ב"טוב לבריות", שלא יתגלגל חליה נזק מהאדם לזולתו. "מילי דאבות" הם ה"טוב לעצמו" – מסכת אבות עוסקת בתיקון המדות של האדם, תיקון עצמו להפוך את עצמו לטוב. "מילי דברכות" הם החיוב של האדם כלפי ה', "טוב לשמים" – הזכרת ה' וההכרה שכל העולם הוא קניינו של הקב"ה ו"אסור להנות מהעולם הזה בלא ברכה"^{לב}.

בסגנון דומה מתבטא המהר"ל^{לג}, שעל האדם להיות "שלם בעצמו", "שלם עם זולתו" ו"שלם עם בוראו" – "ואלו הג' שלימות כוללים הכל". הוא אומר שהמחלוקת היא מהו העיקר בשביל להקרא חסיד, "ואפשר כי אין כאן מחלוקת כלל ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כי האדם לא יושלם עד שהוא חסיד גמור בג' דברים אלו שמשלימין האדם עם בוראו ועם זולתו מבני אדם ויהיה שלם בעצמו ג"כ ואז הוא שלם לגמרי"^{לד}. ההגדרה הזו של

חמץ לדעת רבי יהודה^כ, ורבא, ש"שדי להו בדגלת" (נהר החידקל) – אומרת הגמרא: אמר רב יהודה האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דנזיקין, רבא אמר מילי דאבות, ואמרי לה מילי דברכות.

יש כאן שלש דעות מה צריך לעשות כדי להיות חסיד – לקיים מילי דנזיקין, מילי דאבות או מילי דברכות. את שלש הדעות הללו אפשר להקביל למדות חסד – גבורה-תפארת^{כא}, המכוונות גם כנגד שלשת האבות, כך שבעצם כל הדעות כלולות ב"מילי דאבות"^{כב}: "מילי דברכות" בחסד, מקור הברכה (כנגד אברהם, לו נאמר "והיה ברכה"^{כג}, "הברכות מסורות בידך"^{כד}, והוא מחבר בכח הברכה רוחניות וגשמיות, שמים וארץ, כדלקמן); "מילי דנזיקין" בגבורה, המקור לנזק אפשרי (אותו צריך למנוע בזהירות של יצחק, "פחד יצחק"^{כה}); "מילי דאבות" בתפארת, הכוללת את שלשת הגווני-האבות (כנגד

יעקב, "הבחיר שבאבות"^{כו}, ש"שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון"^{כז}, והוא סוד פני אדם" שבמרכבה^{כח}, כנועד^{כט}, סוד "כתפארת אדם לשבת בית"^ל).

כ פסחים פ"ב מ"א.

כא ראה גם פתח עינים על אתר.

כב שלשת האבות הם גם כנגד שלש אהבות, "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (דברים ו, ה; וראה ספרי ואתחנן סוף פסקא ז), וראה במשך חכמה (על הפסוק) שהקביל את השלישיה הזו גופא.

כג בראשית יב, ב.

כד רש"י שם.

כה בראשית לא, מב.

כו ע"פ בראשית רבה עו, א.

כז ב"ב נח, א; זרע ח"א לב, ב.

כח יחזקאל א, י.

כט מערכת האלהות פ"ד; עבודת הקדש ח"ד פ"ז.

ל ישעיה מד, יג.

לא קידושין מ, א.

לב ברכות לה, א.

לג בחידושי אגדות על אתר, וראה עוד על דרך זה באדרת אליהו על דברים לב, ה; ישעיה א, ב; ובפירוש הגר"א למשלי ב, ט.

לד ועוד כתב המהר"ל שיש כאן שלמות בנפש (בזהירות מלהזיק לזולת), בגוף (במוסר אבות המייסר ומתקן אותו) ובשכל (הנדבק בה' על ידי הברכות).

דוגמאות רבות איך לעתים צדיק אמר משהו שלילי והוא התקיים "כשגגה שיצא מלפני השליט"^מ, ולכן חסיד אמתי הוא מי שנוהר בתכלית מהענין. "מילי דאבות" היינו ללמוד מהאבות הקדושים כיצד לדבר, שלמרות כל גדולתם הם דברו תמיד בשפלות וענוה עם כל אדם. "מילי דברכות" הוא מפרש דווקא על ברכות תפלת העמידה, ברכות השבח, הבקשה וההודיה: אדם צריך לדעת שכל מה שהוא מזכיר ביחס לקב"ה הוא צריך לקיים בעצמו, "והלכת בדרכיו"^{מא} – פסוק שקוראים בפרשת כי תבוא, שהתחלנו לקרוא במנחה – וחסיד הוא מי שמקיים את כל הדבורים על ה' שהוא מזכיר בברכות התפלה.

הפירוש הזה מקשר את כל הענין למסכת פסחים, שהתחלנו ללמוד, שנושא עיקרי שלה הוא תיקון הפה – סוד פה־סח של פסח^{מב} – כפי שרואים בסוגיה הפותחת שלה, העוסקת ב"לישנא מעליא" (כמו שהסברנו באריכות בשיעור בליל שבת^{מג}).

"סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו"

יש מי שאומר^{מד} ששלשת הדברים הם כנגד "סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו"^{מה}: הזהירות ב"מילי דנזיקין" היא "סור מרע" – להזהר עד הקצה האחרון מלהיות רע ולהזיק לזולת. "מילי דאבות" היינו הנהגה של "ועשה טוב", לנהוג כמו האבות – כהוראות חכמי ישראל בפרקי אבות מדות טובות ומעשים טובים, כמו אבות האומה – שקיימו את כל התורה והצטיינו במעשים טובים (כשהדגש לא רק על

המהר"ל מזמינה להקביל את שלשת הדברים גם לשלש השלמויות – שלמות הארץ, השומרת על העם מכל נזק, כנגד "מילי דנזיקין"; שלמות העם כנגד "מילי דאבות", אבות האומה (מהם מקבלים את המדות הטובות המפורטות במסכת אבות); ושלמות התורה כנגד "מילי דברכות", המסכת הפותחת את התורה שבעל פה.

הנהגות חסידיות

הרשב"א^{לה} מפרש שהכוונה כאן לדברים מסוימים שאומרים לגבי חסידים בנזיקין, אבות וברכות: "מילי דנזיקין" היינו הנהגת חסידים הראשונים שמתוארת כאן, להזהר בתכלית מלהזיק לזולת. "מילי דאבות" היינו מה שאמור בפרקי אבות על חסידים, כשהעיקר הוא מדת החסיד שאומר "שלי שלך ושליך שלך"^{לו}. "מילי דברכות" היינו הנהגת "חסידים הראשונים" במסכת ברכות – "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת קודם התפלה ושעה אחת אחר התפלה ומתפללין שעה אחת"^{לז}. המדה העיקרית של החסידים (בברכות), לפי הדעה הזו, היא התפלה במתינות ובכוונה.

תיקון הדיבור

הבן יהוידע מפרש יפה ובאריכות שכל "מילי" כאן היינו לשון דיבור – משהו שקשור דווקא לדיבור של האדם. כמו שלמדנו כמה פעמים^{לח}, זו תופעה יחודית ללשון הקדש – ששרש **דבר** הוא גם במובן של דבר (thing) וגם במובן של דבור (בשפות אחרות אלו מילים שונות לגמרי). רוב פירושי ה"מילי" היו על דברים, אבל הוא מפרש הכל על דיבורים:

"מילי דנזיקין" היינו הזהירות מלהזיק בדבור. הוא מדגיש ש"ברית כרותה לשפתים"^{לט} ומביא

בכל – סוד [ואברהם] ראש החסידים] ברך את הוי' בכל" (בראשית כד, א).

מ קהלת י, ה.

מא דברים כח, ט.

מב דרושי הארז"ל לפסח (בשעה"כ ובפע"ח).

מג יפורסם בהמשך בע"ה.

מד ילקוט יהושע (רבינוביץ, מילואוקי תרצ"ג) על ב"ק ל, א.

מה תהלים לד, טו.

לה וראה גם בשטמ"ק על אתר בשם רבי יהונתן.

לו אבות פ"ה מ"ו.

לז ברכות פ"ה מ"א.

לח ראה גם באורך בשיעור כ"ד אייר תשע"ג.

לט מו"ק יח, א ובכ"מ. "ברית כרותה לשפתים" ר"ת

"בקש שלום"

ורדפהו" היינו
לעשות שלום
בין הרוחניות
והגשמיות. זהו
כח הברכות,
שמקשרות
את הרוחניות
והגשמיות ואז
מתירות לאדם
את האכילה

"טוב לעצמו", כנ"ל מהמהדרש"א, אלא גם ובעיקר על "טוב לבריות". "מילי דברכות" היינו "בקש שלום", שהרי "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום"^מ. זהו כיוון טוב, שאפשר להסביר אותו טוב יותר לפי "היום יום"מז שלמדנו לאחרונה^{מח}, ש"סוד מרע" היינו התרחקות מהגשמיות- החיצוניות של הדבר, "ועשה טוב" היינו לרצות לקבל מהרוחניות- הפנימיות המחיה אותו ו"בקש שלום ורדפהו" היינו לעשות שלום

בין הרוחניות והגשמיות. זהו באמת הכח של הברכות, שמקשרות את הרוחניות והגשמיות ואז מתירות לאדם את האכילה. כתוב^{מט} שעד אברהם אבינו ה' היה רק "אלהי השמים"^נ ואברהם אבינו הפך אותו להיות גם "אלהי הארץ" על ידי שפרסם שמו בעולם. בהתחלה "להוי' הארץ ומלואה"^{נא}, ו"אסור להנות מהעולם הזה"^{נב}, ואחרי הברכה נעשה "השמים שמים להוי' והארץ נתן לבני אדם"^{נג} ומותר להנות. אברהם פרסם אלקות – תוך כדי שהאכיל אנשים ואז דרש מהם לברך^{נד} – וכך גילה שגם הארץ שייכת לה' ומי שנהנה ממנה בלא ברכה הוא גזלן (וראה עוד לקמן) ולכן חייבים לברך כדי לחבר את השמים והארץ, שה' יתן את הגשמיות להנאת האדם.

"חסידות מביאה לידי רוח הקדש"

איזו מלה אפשר לעשות מראשי התיבות של שלשת הדברים כאן, נזיקין-אבות-ברכות?

החתם סופר^{נח} אמר שיש כאן ר"ת **אבן**, אבות-ברכות-נזיקין, ונתן סימן בפסוק "**אבן** הבדלח"^{נז}, כשהוא דורש את "**הבדלח**" כראשי תיבות '**האי בעי דבעי למהוי חסידא**' (ועל פי חילוף ב-מ באלפא-ביתא דאלב"ם אפשר לדרוש כאן את המשפט המדויק "**האי מאן דבעי למהוי חסידא**"). הוא דרש ששלשת הדברים רמוזים בפסוק "גוזל אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחית"^{נח} – "גוזל אביו ואמו" הוא מי שלא נזהר ב"מילי דאבות",

ירושת אבותיו במדות טובות ומנהגי ישראל; חז"ל דרשו^{נח} ש"גוזל אביו ואמו" הוא מי שנהנה מהעולם בלא ברכה וגזל את אביו שבשמים ואת כנסת ישראל, אמו; ו"איש משחית" היינו המזיק לזולתו (כשהוא דורש ש"משחית" ר"ת מבעה-שור-חפירה, י טפחים-תבערה).

עוד לפני שראיתי את דבריו שמתי לב לר"ת **אבן**, אבל חשבתי שאפשר לומר גם בצירוף אחר – **נבא** (השרש של נבואה). הרמב"ם בהקדמתו למסכת אבות ("שמונה פרקים") מביא את המאמר "מאן דבעי למהוי חסידא לקיים... מילי דאבות" ואומר ש"אין אצלנו מעלה גדולה מהחסידות אלא הנבואה, כמו שאמרו רז"ל 'חסידות מביאה לידי רוח הקדש'^{נט}". ממילא, על יסוד דבריו, "מאן דבעי למהוי חסידא", ומקיים מילי דנזיקין-ברכות-אבות עושה את הצעד הנדרש כדי להגיע ליעד האמתי של עם ישראל, שכולם יהיו נביאים^ס – "אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם"^{סא}.

מו עקצים פ"ג מי"ב.

מז לוח "היום יום" ה' אב.

מח שיעור ה' אב (בחלק שפורסם בגליון שפטים) השתא.

מט רש"י על בראשית כד, ז.

נ בראשית כד, ז.

נא תהלים כד, א.

נב ע"פ ברכות לה, א.

נג תהלים קטו, טז.

נד סוטה י, ב.

נה פתיחת חת"ס למסכת ב"ק.

נו ע"פ בראשית ב, יב.

נד משלי כח, כד.

נח ברכות לה, ב.

נט סוף מסכת סוטה.

ס וראה במדבר יא, כט.

סא יואל ג, א.



גיורי נגלה וגיורי נסתר

קיצור מהלך השיעור

אחד ממקורות ההתבוננות על **הפצת התורה לאומות העולם** הוא **מזבח הר עיבל**, עליו נכתבו "כל דברי התורה הזו באר היטב", **בלשונות כל שבעים האומות**. המאור עינים על הפרשה מחבר את **מחלוקת רבי יהודה ורבי שמעון** לגבי הכתיבה על המזבח **לסוד הגיור** בכלל, כשמתוך הדברים עולה המעבר מהגיור **ה'קלאסי'**, בכל תקופת הגלות, לחידוש המשיחי של **'המהפכה הרביעית'**.

כתיבת התורה על גבי המזבח

בפרשת כי תבוא מצוה משה את ישראל "וְהָיָה בְּעֵבְרְכֶם אֶת הַיָּרְדֵּן תִּקְיִמוּ אֶת הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מַצֵּנָה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבֵל וְשָׁדַדְתָּ אוֹתָם בְּשִׁי. וּבָנִיתָ שָׁם מִזְבֵּחַ לַהוֹי' אֱלֹהֶיךָ מִזְבֵּחַ אֲבָנִים לֹא תִנִּיף עָלֵיהֶם בְּרָזָל. אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבֵּחַ הוֹי' אֱלֹהֶיךָ... וְכָתַבְתָּ עַל הָאֲבָנִים אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב"^א.
על אופן כתיבת התורה על האבנים נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון:

במסכת סוטה (לה): כיצד כתבו ישראל את התורה, רבי יהודה אומר על גבי אבנים כתובה שנאמר וכתבת על האבנים וגו', ואחר כך סדוהו בסיד, אמר לו רבי שמעון לדבריהך האיך למדו אומות

העולם את התורה, אמר לו בינה יתירה נתן הקב"ה באומות העולם ושגרו נוטירון שלהם וקלפו את הסיד והשיארה, רבי שמעון אומר על גבי הסיד כתובה, וכתבו להן למטה למען אשר לא ילמדו וכו'.

לפי רבי יהודה כתבו את התורה על אבני המזבח וכיסו אותה בסיד, כך שהתורה לא היתה גלויה לאומות, אלא שה' נתן בהם "בינה יתרה"^ב לשלוח סופרים שיקלפו את הסיד ויעתיקו את התורה. זו האפשרות שלהם ללמוד, עבודה נכתבו הדברים על המזבח. אף על פי כן, רוב מוחלט של האומות לא נמשך בשל כך לטוב, "ועל

ב ביטוי המזכיר את מאמר חז"ל ש"בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש" (נדה מה, ב), ומכיון שאפילו בישראל, בימי משה רבינו "נבונים" לא אשתכחו" (ספרי דברים ב, יג) פלא כיצד יש "בינה יתרה" באומות העולם. ובאמת, המאור עינים דורש שה"בינה יתרה" כאן היא לגרועותא, אלא שיש בה גם משמעות של "בינה יתרה" למעלותא, כדלקמן בפנים.

נערך ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. כ"א אייר פ"ו - הקלטה א. דברים כז, ד"ח.

מלמטה למעלה: שבעת העממין בארץ ישראל, שאחת דינם לכליה (לשיטת רש"י, שאין בהם דין קריאה לשלום כלל^ה); שבעת העממין בחוץ לארץ, לגביהם נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון; שבעים אומות בכל העולם, שודאי אפשר לקבל מהם את השבים בתשובה.

בפנימיות, עם ישראל הוא בסוד עולם האצילות – "אצילי בני ישראל".^ו למטה ממנו, שלש מדרגות הגוים מכוונים כנגד שלשת העולמות התחתונים בי"ע. עולם הבריאה, הסמוך לאצילות, הוא "אפשרויות המציאות"^ז

– מציאות היולית שודאי יש בה פוטנציאל להתהפך לטוב, ובסופו של דבר, בימות המשיח, ודאי שכל הניצוצות שנמצאים בה יתבררו, ויתגלה שאבא ואמא המקננים בעולמות אצילות ובריאה^ח הם "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^ט. כנגד עולם הבריאה – עולם השכל, ממנו הנפש השכלית שקיימת גם באומות – מכוונים כל הגוים, שבעים האומות בכל העולם, שודאי יש מהם שראויים להתקרב אל התורה. על עולם העשיה נאמר "אף עשיתיו", יש בינו לבין הקדושה הפסק של "חרון אף של מקום"^י (עד

שמיעוט הטוב שיש בהם נבלע בהם לחלוטין ו"חתיכה נעשית נבלה"^י), ואילו מכוונים שבעת

דבר זה נתחתם גזר דינם לבאר שחת, שהיה להן ללמד ולא למדו". לעומת זאת, לפי רבי שמעון התורה נכתבה בגלוי לעיני כל האומות, עם הזמנה מפורשת שיחזרו בתשובה וכך ינצלו מכליה.

ישראל ומדרגות באומות העולם

שרש המחלוקת הוא בשאלה לאילו גוים פונים דברי התורה:

עיינן שם בגמרא דעיקר הפלוגתא שרבי שמעון סובר שאותן שהם חוין לגבול ארץ ישראל אינן בכלל לא תחיה, וכתבו להן שיחזרו בתשובה וילמדו התורה, ורבי יהודה סבר כולם בכלל לא תחיה, בענין שכיסו להם התורה כדי שלא ילמדו, וכמ"ש רש"י ז"ל.

לפי פירוש רש"י שם, גם רבי שמעון וגם רבי יהודה מסכימים שבשבעת העממין הגרים בארץ ישראל עלינו לקיים "החרם תחרימם"^י ו"לא תחיה כל נשמה"^י – לכן, גם אם הם יבואו להתגייר אין לקבל אותם, כי חזקה עליהם שהגידו בא מתוך יראת המות ואיננו גיור אמת. לעומת זאת, בני כל שאר שבעים אומות העולם יכולים לעסוק בתורה ולהתעורר לשוב ממנה.

המחלוקת היא לגבי בני שבעת העממין שאינם בארץ ישראל: רבי יהודה אומר שגם הם נכללים במצות "החרם תחרימם", וממילא אין טעם להזמין אותם ללמוד תורה ולחזור בתשובה, ואילו לפי רבי שמעון אין לגביהם ציווי "החרם תחרימם", ולכן אם יחזרו בתשובה מתוך לימוד התורה יקבלו אותם.

בעצם, יש כאן שלש מדרגות של גוים,

בשבעת העממין
הגרים בארץ
ישראל עלינו
לקיים "החרם
תחרימם" ו"לא
תחיה כל נשמה"
– גם אם הם יבואו
להתגייר אין לקבל
אותם, כי חזקה
עליהם שהגידו בא
מתוך יראת המות
ואיננו גיור אמת^י

ה רש"י לדברים כ, י.

ו שמות כד, יא.

ז ראה ד"ה "ציון" תרפ"ב (סה"מ תרס"ב עמ' שנו); ד"ה "שובה" תרפ"ו (סה"מ תרפ"ו עמ' ל). **סוד ה' ליראיו** ש"ב פ"א.

ח ראה תקו"ז ו (כג, א); ריש רמ"ז על זר ח"ב. ובכ"מ.

ט ראה זר ח"ג רצ, ב; ח"א קכג, א.

י ישעיה מג, ז.

יא פירש"י ס"פ נח. וראה זח"א קמז, א; של"ה הקדמה (יא) ל"עשרה מאמרות"; שפע טל חלק טל שער ראשון פ"א.

יב חולין קח, א; יבמות פא, א.

ג דברים כ, יז.

ד שם כ, טז.

ודורות שאחריו. ומשם באים נשמות הגרים, כל אותן שאצלו בחי' הניצוצות הקדושים מלובש, בא להתגייר, מה שאין כן השאר; כי איך יתקרב רע גמור אל הטוב הגמור, אם לא שיהא לו בחינת מצוה שעל ידו יתאחד אל הקדושה. וצריך לקבלם אל הקדושה.

במדרש מפורש^{יד} ששבעת הדורות הראשונים של האנושות חטאו וסלקו את השכינה מהארץ לרקיע העליון, עד שבא אברהם אבינו והחל להוריד חזרה את השכינה לארץ (תוך כדי שהוא מפרסם אלקות ומגייר גרים מהאומות, כדלקמן). החטאים הללו הפילו ניצוצות לתוך אומות העולם, והניצוצות הללו מקיימים את האומות. הניצוצות הקדושים הם גם זיקה לטוב הגמור – זיקה לקדושת ישראל – ומכוחם באים גרים להתגייר. בכל דבר יש ניצוץ קדוש, שבלעדיו לא היה לו קיום, אך הניצוץ יכול להיות במקיף רחוק כל כך מהמודע, עד שאין לו שום ביטוי במציאות ("העלם שאינו במציאות"). לעומת זאת, הניצוץ יכול להיות "מלובש", בלשון המאור עיניים, דהיינו במקיף קרוב למודע – עדיין לא בגלוי מלא במציאות, כפי שהוא אצל יהודי, אבל בהעלם שחותר להתגלות ומשפיע על המציאות המודעת ("העלם שישנו במציאות"). ניצוץ כזה דוחף לגיור – גיור הכרחי בשביל בירור העולם, שהרי "לא ידח ממנו נדח"^{טו} וכל ניצוץ כזה חייב להתגייר לפני ביאת המשיח^{טז} – אבל עדיין הוא דורש בירור, יציאה מהקליפות וגילוי מלא: אך שצריך לאיים עליו ולהודיעו עונשן של עבירות שאם יפרוש יפרוש, ואין מדקדקין בו יותר מדאי כנודע (יבמות מז:), הכל הוא לבחון אם בא להתגייר מחמת שיש בו בחי' טוב, ניצוץ הקדוש. ולכך אין מקבילים גרים לימות המשיח (יבמות כד:), כי הטוב שבהן יוברר מהן, ובודאי רצונם להתגייר אינו אלא משום שולחן מלכים, כאמור בגמרא (שם). כל תהליך הגיור מיועד לברר האם התגלה כאן

עממי כנען שבארץ ישראל, שאי אפשר לקבלם בתשובה (וגם כשהם באים להתגייר ברור שהמניע היא אינטרס גשמי-מעשי, של עולם העשיה, ולא התקרבות אמתית). המחלוקת היא לגבי עולם היצירה, שחציו טוב וחציו רע^{יז} – עולם היצרים והתאוות – אליו מקבילים כאן בני שבעת העממין (שבע מדות-תאוות הלב דקליפה) שאינם בארץ ישראל. רבי יהודה אומר שאין להם תקנה ואילו רבי שמעון אומר שבמציאות השקולה של עולם היצירה ניתן להטות את כף המאזנים לימין ולקרב אותם.

אצילות	בני ישראל
בריאה	שבעים אומות
יצירה	שבעת העממין בחו"ל
עשיה	שבעת העממין בא"י

סוד הגיור

אחרי ההקדמה הזו שואל המאור עיניים: והנה הפלוגתא אינו מובן, כי לאיזה טעם כתבו התורה לרבי יהודה.

לפי רבי שמעון ברור שמטרת הכתיבה היא לאפשר-להזמין תשובה של בני העממין שיצאו מארץ ישראל – אבל נמצאים בקרבתה, ועלולים להחטיא אותנו – אבל מדוע נכתבה התורה לפי רבי יהודה? כלומר, אם הדברים פונים רק לשבעים האומות, וגם אין בהם הזמנה מפורשת לתשובה (עד שנדרשת "בינה יתרה" כדי ללמוד מהם), מהי מטרת הכתיבה? כדי לענות על שאלה זו, הוא מקדים להסביר את סוד הגיור:

אך דנודע כי כל חיות העמים הוא מנשמות הנפולין שביניהם, שנפלו על ידי חטא אדם הראשון

הניצוץ יכול להיות "מלובש", דהיינו במקיף קרוב למודע – בהעלם שחותר להתגלות ומשפיע על המציאות המודעת

יד – בראשית רבה יט, יג; שיר השירים רבה ה, א.

טו – שמואל ב יד, יד.

טז – ראה לקו"מ יז, ו.

יג – ע"ח שמ"ג בהקדמה. ובכ"מ.

נפילת הניצוצות אל האומות, כנ"ל):

כמאמרינו על מ"ש גבי נחש שאמר לחוה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה על ידי שדחפה ונגעה בו, והוא על ידי שהוסיפה על ציווי המקום ואמרה לא תאכלו ולא תגעו וגו' (בראשית ג, ג). והנה היא ידעה שלא נצטווה על הנגיעה, והאיך שמעה לו מה שאמר כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה. אך שהתורה יש לה גבול, שנקרא גבול הקדושה, ולכך נאמר (דברים ד, ב) לא תוסיפו עליו ולא תגרעו וגו'. רק מה שהוסיפו הסופרים גדרים, שהוא ג"כ גבול הקדושה ושיעור קומת התורה, כמבואר אצלנו במקום אחר שהוא בחי' השערות שהן משמרת לאיברים עיין שם. אבל זולת זה, המוסף יוצא חוץ לגבול הקדושה. ועל ידי כך בא לבחי' שקר, ואינו יכול לראות האמת בתורה. וזהו דחפה, ר"ל על ידי שהוסיפה יצאת מגבול הקדושה ודחפה למקום השקר, ולכך לא ראתה האמת.

לחכמים נאמר "עשו משמרת למשמרתי"^א והם עושים סיג לתורה^ב לא כתוספת על דברי תורה אלא כשמירה והגנה עליהם מפגם ויניקת החיצונים, כמו שערות השומרות על האברים (דמח מצוות, שהן רמח אברי המלך^ג, כביכול). כל תוספת אחרת על דברי תורה – תוספת מיותרת, שאינה נצרכת לשמירת דברי התורה, ועליה נאמר "כל המוסיף גורע"^ד – היא יציאה מגבול הקדושה, מעבר מהתחום של "אין אמת אלא תורה"^ה לתחום השקר האנושי, והיא משבשת את האפשרות לראות את האמת שבתורה. כך, התוספת של המינים – האמונה באותו האיש – היא שקר שמשבש את תפיסתם גם בתורה והופך את הלימוד שלהם למקור יניקה לחיצונים.

יח יבמות כא, א.

יט ראה אבות פ"א מ"א.

כ ע"פ תקו"ז תקון ל (עד, א).

כא סנהדרין כט, א; רש"י לבראשית ג, ג.

כב ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח; הקדמת איכה רבה פסקה ב; פסיקתא דרב כהנא פסקא טו אות ה.

ניצוץ אמתי, שמתגבר על הקליפות החיצוניות – האיטרסנטיות, ומוכן להתקרב למרות האיומים. הבריר הזה דורש מעין 'רוח הקדש' של בית הדין, שמזהה את הגר האמתי, וברגע שהוא מגלה רצינות ומתגבר על האיומים החיצוניים (שדוחים ממנו את הקליפות החיצוניות) ממחר לגיירו ללא עיכובים (ענין שלצערנו חסר היום, ומכיון שאין 'חוש' לזהות את גרי הצדק גם גיורם מתעכב ונמשך, ולאידך מקבלים גם גרים שאינם ראויים^א). כל התהליך הזה הוא הכרחי בדרך לביאת המשיח, אך כאשר יבוא משיח – אחרי הסיום הסופי של עבודת הברירים – שוב לא מקבלים גרים, כי חזקה עליהם שהם באים להתגייר רק מתוך איטרס חיצוני.

יניקת המינים מהתורה

התורה שנכתבה על גבי המזבח מעוררת לתשובה וגיור את הגוים שיש בהם ניצוץ "מלובש", אך גם מי שאין בו ניצוץ כזה עלול להמשיך ללימוד תורה, שיפעל בו פעולה הפוכה: והגוים שאין בהם נשמות מן הקדושה, אף שהן באין ללמוד התורה, רואים בתוכה דברי מינות כפי רצון של כל אחד מהם. כנודע שיש גוים שלומדים התורה ולומדים משם מינותיהם, מאחר שהם חוץ לגבול הקדושה אין רואים שום אמת. כנודע כי מה שחוץ לגבול הקדושה הוא בחי' השקר והקליפות. המינים – שהם כינוי בחז"ל לנוצרים, ואליהם בפרט מתכוון כאן בעל המאור עינים – נמשכים לעסוק בתורה, אך אצל רובם המוחלט יש בכך תוספת יניקה לחיצונים, במקום קירוב לטוב, כשהם מעוותים את המקראות ומוצאים בהם 'הוכחות' לאמונתם השקרית.

כך מוסברת כאן ה"בינה יתרה" של האומות, ששלחו סופרים להעתיק את התורה מתחת לסיד, ובכל זאת נחתם דינם לבאר שחת, מתוך הסבר שמתחיל כבר מחטא אדם הראשון (מקור

יז וראה עוד בשיעור ב' אד"ר תשפ"ב והמשכיו; המהפכה הרביעית פ"ג בסופו. ובכ"מ.

מציאותו של כל

אדם – ושל כל
נברא – תלויה
בניצוץ אלקי,
שהוא ניצוץ
של זיקה לטוב
ולקדושה, ולכן
במובן מסוים
אפשר לקרוא לו
'הנקודה היהודית'

וזהו שסובר רבי יהודה
כי התורה לא נכתבה אלא
בשביל אותן שיש להם בחי'
טוב, אבל אותן שאין בהן
טוב אדרבה אנו רואים
שבינה יתירה שהוא לשון
מותרות (עד כאן מציאתי
בהעתק).

גם לפי רבי יהודה יש
טעם לכתוב את דברי
התורה עבור אלו שיש
בהם ניצוץ טוב "מלובש",
ב"העלם שישנו במציאות" – הניצוצות
הקיימים בשבעים האומות – אבל יש מי
שהמשיכה שלהם לדברי תורה היא בגדר "בינה
יתרה" שלילית, מותרות מיותרות, שבמקום
לקרב אותם לדברי תורה היא רק מניקה את
הקליפה שלהם ומדרדרת אותם עמוק יותר לבאר
שחת (אכן, כנראה שלדעת רבי שמעון – כפי
שיורחב עוד בסמוך – גם אותה "בינה יתרה"
יכולה להיות למעליותא, כח לחדור גם מעבר
לניצוץ הטוב הגלוי, דוגמת כח היתרון של הגר
הראשון, יתרו, שייתר פרשה בתורה^כ והוסיף
על הקדושה).

גיוור רבי יהודה ורבי שמעון

התורה שלפנינו מסתיימת כאן, לפני השלמת
דברי המאור עינים, אבל דבריו מספיקים בשביל
הבנה של הפנימיות העמוקה במחלוקת רבי
יהודה ורבי שמעון:

כפי שכבר נכתב, מציאותו של כל אדם –
ושל כל נברא – תלויה בניצוץ אלקי, שהוא
ניצוץ של זיקה לטוב ולקדושה, ולכן במובן
מסוים אפשר לקרוא לו 'הנקודה היהודית'.
אצל יהודי הנקודה הזו מופיעה בגלוי ואצל
אינו־יהודי היא קיימת בהעלם. בהעלם עצמו
יש שתי דרגות – "העלם שישנו במציאות",

כאשר הנקודה נמצאת כמקיף קרוב, שנקרא מקיף
החיה שבנפש, הנוגע־ואינו־נוגע במודע, קיים
כ"כח" (פוטנציאל) ששוואף להתגלות, או "העלם
שאינו במציאות", כאשר הנקודה נמצאת כמקיף
רחוק, שנקרא מקיף היחידה שבנפש, הנסתר
לגמרי ויכול להשאיר תמיד כ"יכולת" שאין שום
הכרח או דחף שתתגלה (שעל כן נאמר בפשטות
שאין בכלל לצד הקליפות את המקיף הרחוק,
"בבואה אית לה, בבואה דבבואה לית להו"^{כד},
הוא כלל לא במציאות עבורם). המקיף הקרוב
עשוי להתגלות ולהביא לגיור בפועל, אך למקיף
הרחוק אין סיכוי להתעורר בדרך הטבע.

לכן, רבי יהודה – איש ה'נגלה' (שבדרך
כלל הלכה כמותו בעולמנו הנגלה^{כה}) – מכון
רק לאותם גרים־פוטנציאליים שיש להם
ניצוץ בהעלם שישנו במציאות (והיינו ניצוצות
שנמצאים בעולם הבריאה, הקרוב לקדושה, שיש
בהם נפש שכלית חזקה שנמשכת לקדושה). גרים
אלו מסוגלים 'להריח' שיש תוכן שמכוון אליהם
מתחת לסיף, משום שגם אצלם נמצא ניצוץ
ששוואף להתגלות מתחת לקליפה החיצונית,
והתורה שנמצאת שם מעוררת אותם בתשובה
(ואילו אחרים עלולים להיות מינים שרק יונקים
תוספת כח למינות שלהם, ועדיף שלא לחשוף
אותם לדברי תורה מיזמתנו). רבי יהודה נותן
מקום לגיורים כפי שהיו מקובלים בכל משך
הגלות – גיורים של נשמות שנמשכות לעם
ישראל מעצמן, ללא כל מאמץ לקרב אותן באופן
מודע (ואף מתגברות על הדחיה הראשונה, ובכך
דוחות מעצמן את הקליפות, כנ"ל).

לעומת זאת, רבי שמעון – איש ה'נסתר'
(שהלכה כמותו דווקא בדיני שבת^{כו}, הזמן של
הפנימיות, "מעין עולם הבא"^{כז}) – מאמין
גם ביכולת לגלות את ניצוץ היחידה (מתאים
לכך שבין חמשת תלמידיו הגדולים של רבי

כד גיטין סו, א.

כה ראה לדוגמה עירובין מו, ב. ובכ"מ.

כו שבת קנז, א.

כז ברכות נז, ב.

כג מכילתא ריש פרשת יתרו; רש"י לשמות יח, א.

הוי', מספר אזכרות שם הוי' בתפילין^{לג}). והנה, אותו מספר בדיוק הוא הערך של **מקיף הקרוב** ועוד **מקיף הרחוק** – מקור הגיורים של רבי יהודה ומקור הגיורים של רבי שמעון!

ועוד רמז מכוון: כשמחברים את שמות החולקים, **שמעון** (466) עם **יהודה** (30) מקבלים 496 (**מלכות**), בגימטריא **"אברהם אברהם"**^{לד} – כלומר, **אברהם** הוא הממוצע בין שניהם. אברהם אבינו, "אב המון גוים"^{לה}, הוא הראשון שקרא בשם ה' ועסק בגיור – "ואת הנפש אשר עשו בחרן"^{לו} – והוא כולל שתי מדרגות של גיור, גיור ניצוצות בהעלם שישנו במציאות (כשיטת רבי יהודה) וגיור ניצוצות בהעלם שאינו במציאות (כשיטת רבי שמעון).

ובאופן נוסף: אם מחברים 1092 (**מקיף הקרוב** **מקיף הרחוק**, **תורה על המזבח בהר עיבל**) עם **רבי שמעון** (678) ועוד **רבי יהודה** (242) – מקבלים 2012, ארבע פעמים 503, **"אברם הוא אברהם"**^{לז}, הביטוי המתאר את אברהם אבינו, המגייר הראשון. אפשר לומר ש"אברם" היינו בחינת הגיור הראשונה, עוד לפני ברית המילה (שאזי נאמר "את הנפש אשר עשו בחרן"), בדרגת רבי יהודה, לקבל מי שהניצוץ אצלו בהעלם שישנו במציאות (דרגת החיה), ואילו "אברהם" היינו בחינת הגיור השניה, אחרי שבברית המילה נוספה לו ה"ה (שהיא כח גילוי^{לח}), כח לעורר, לגלות ולמשוך גם את הניצוץ שנמצא בהעלם שאינו במציאות (דרגת היחידה), על ידי שהוא הולך ומפרסם אלקות בכל העולם כולו^{לט}.

עקיבא – שהוא עצמו **"בן גרים"**^{כח}! – מכוון רבי שמעון כנגד היחידה^{כט}). לכן, רבי שמעון לא חושש לכתוב את התורה בגלוי עם פניה מפורשת לכולם – הוא מאמין שהחשיפה של כל אומות העולם לתורה (כולל מי ששקועים בעולם היצירה, עולם היצרים והתאוות, בלי זיקה גלויה לקדושה) תגלה עוד המון ניצוצות שאפשר לקרב ולגייר, הרבה מעבר לגרים שנמשכים מעצמם אל התורה, גם כשהיא כתובה מתחת לסיד. לשיטתו, אי אפשר לקבל רק את מי שבוודאות מונע מאינטרס זר (שבעת העממים בארץ ישראל, מדרגת "אף עשיתיו"). רבי שמעון הוא כאן המקור ל"מהפכה הרביעית"^ל – הפעילות המודעת לקראת ימות המשיח, להאיר לכולם את אור התורה מתוך ציפיה שיעורר גם ניצוצות נעלמים לגמרי ויקרב לעם ישראל את מליוני הגרים שבחזרתם לשרשם תלויה הגאולה.

שתי מדרגות גיור

"אלו ואלו דברי אלהים חיים"^{לא}, הנסתר והנגלה, שיטת רבי שמעון ושיטת רבי יהודה, גיור שבא מהמקיף הרחוק וגיור שבא מהמקיף הקרוב. וכמה רמזים מופלאים:

נקודת המוצא של כל ההתבוננות היא כתיבת התורה "על המזבח בהר עיבל" (כלשון רש"י על הסוגיא כאן). כשמחברים **תורה** (611, 47 פעמים 13, **בטול** פעמים **אהבה**) עם הביטוי **"על המזבח בהר עיבל"** (481, 37 פעמים 13, **יחידה** פעמים **אהבה**) מקבלים 1092 (84 פעמים 13, 12 פעמים 7 פעמים 13 – היינו כפולה של זוג המספרים החשוב בתורה, 7 ו-13^{לב} – שעולה **מב** פעמים

לג תקו"ז הקדמה (ט, א), תיקון י (כו, א) ותיקון כא (נה, ב).
לד בראשית כב, יא.

לה שם יז, ה.

לו שם יב, ה.

לז דהי"א א, כז.

לח תו"א ריש לך לך.

לט כשמוספים ל-2012 גם את הדרגות **חיה יחידה** (60) עצמן מקבלים 2072, מספר שהוא גם כפולת 7 וגם כפולת 37 (ה'הלו' של 7, 56, כפול 37) – כפולת **יחידה**, דרגת רבי שמעון, כ"ל.

כח הקדמת משנה תורה.
כט ראה גם שיעור ח"י אלול תשמ"ה. ובריבי מקומות.
ל ראה **המהפכה הרביעית** ובשעורים החל מכ"ד טבת תשע"ה.

לא עירובין יג, ב.

לב שערי אהבה ורצון מאמר "סוד השבע והשלש עשרה".
ובכ"מ.

מבוא למשנה

משנה כנגד שש המדות מחדס עד יסוד, ו"ק". אך בפשטות ניתן לכוון באופן אחר, מתחיל גבוה יותר (כאשר "אלו ואלו דברי אלהים חיים").

זרעים מועד – חכמה ובינה

סדר זרעים וסדר מועד מכוונים כנגד חכמה ובינה, אבא ואמא. זרעים היינו הזרע של האבא. מועד היינו "מועדים לשמחה", כמפורש במדרש "פקודי ה' ישרים משמחי לב זה סדר מועד... ושמחת בחגך" – שמחה היא פנימיות בינה-אמא, "אם הבנים שמחה", שמחת הלב של "בינה לבא". ובפירוט: זרעים היינו יסוד אבא, 'הנתיב הנעלם', המתחבר עם יסוד אמא.

"אור זרע לצדיק ולְיִשְׂרָאֵל לְבַשְׂמָה" – "אור זרע לצדיק" הוא סדר זרעים, החכמה היא אור ("חכמת אדם תאיר פניו"), "ברק המבריק על השכל". "ולישרי לב שמחה" הוא סדר מועד, "משמחי לב". נמצא שזרעים ומועד הם אור-אורה ושמחה. אורה ושמחה נמצאים יחד בפסוק "לְיִהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשָׁשׂוֹן

ששה סדרי משנה מכוונים בגמרא כנגד הפסוק "וְהָיָה אָמוּנָת עֲתִידָה חֶסֶן וְשׁוֹעֵלֶת חֶכְמָת וְדַעַת יִרְאַת הוֹי' הִיא אוֹצְרוֹ"^א – "אמונת זה סדר זרעים, עתיד זה סדר מועד, חוסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות".^ב

במדרש מכוונים ששת הסדרים כנגד הפסוקים במזמור י"ט בתהלים: "תִּזְכֹּר הוֹי' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ עֲדוֹת הוֹי' נֶאֱמָנָה מְחַכֵּמַת פֶּתִי. פְּקוּדֵי הוֹי' יִשְׂרָאֵל מְשֻׁמְחֵי לֵב מִצֹּת הוֹי' בָּרָה מְאִידֵת עֵינַיִם. יִרְאַת הוֹי' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לְעַד מְשַׁפְּטֵי הוֹי' אָמֵת צִדְקוֹ יַחְדּוֹ"^ג – "רבי תנחומא פתר לה בשיתא סדרי משנה. תורת ה' תמימה זה סדר נשים. עדות ה' נאמנה זה סדר זרעים שהוא מאמין בחיי העולם וזורע. יראת ה' טהורה זה סדר טהרות שמפריש בין טומאה לטהרה. פקודי ה' ישרים משמחי לב זה סדר מועד שיש בו סוכה ולולב ומועדות שנאמר בהן ושמחת בחגך. מצות ה' ברה זה סדר קדשים שמאיר את העינים לקדושים. משפטי ה' אמת צדקו יחדו זה סדר נזיקין שיש בו כל הדינין".^ד בפנימיות, בדרך כלל מכוונים את ששה סדרי

ה ע"פ תקו"ז תקון כא (מג, ב); טעמי המצות ואתחנן. ובכ"מ.

ו תהלים קיג, ט.

ז ע"פ זר ח"ג קצג, ב. ראה קהלת יעקב ערך 'נתיב'. ובכ"מ.

ח תהלים צז, יא.

ט קהלת ח, א.

י תניא אגה"ק טו.

נערך ע"י יוסף פלאי, משיעור ש"פ תצא תשפ"ו.

א ישעיה לג, ו.

ב שבת לא, א.

ג תהלים יט, ט.

ד מדרש תהלים טו.

טוב, ר"ת "את השמים ואת הארץ"^י, זיווג איש ואשה בחינת שמים וארץ).

נזיקין - חג"ת

במערכת זו, סדר נזיקין מקביל למדות חסד-גבורה-תפארת, ובפרט לתפארת הכוללת את החסד והגבורה, "משפט רחמי [רחמים הם פנימיות התפארת]".
"משפטי ה' אמת צדקו יחדו זה סדר נזיקין" – "אמת" שייכת לתפארת, "תתן אמת ליעקב"^ח.
כדי לעשות משפט צדק צריך שלשה דיינים יחד, "צדקו יחדו", בית דין של שלשה כנגד חסד גבורה ותפארת, אברהם-יצחק-יעקב – אחד לימין בחסד, אחד לשמאל בגבורה, "ואין בית דין שקול"^ט אלא צריך שלישי מכריע, תפארת. "אל תהי דן יחידי שאין דן יחידי אלא אחד"^כ, רק הקב"ה שהוא האחד הכולל הכל.

קדשים וטהרות - נצח והוד

סדר קדשים כנגד הנצח. "מצות ה' ברה מאירת עינים" זה סדר קדשים שמאיר את העינים לקדושים – פעולת הנצח היא לתקן-להאיר את העינים של המלכות, שייך למצוות המעשיות של קדשים, כאשר "ברה" היינו בירור. "חכמת זה סדר קדשים" – החכמה נמשכת עד הנצח (בקו ימין), והנצח הוא המקור לחכמה של המלכות ("חכמת שלמה"^{כא}).

סדר טהרות כנגד ההוד. טומאה וטהרה שייכים

ויקרא^א, המכוון כנגד אותיות שם הוי': "אורה זו תורה"^ב כנגד חכמה ("אורייתא מחכמה נפקת");
"ושמחה זה יום טוב" כנגד בינה.

"עדות ה' נאמנה מחכימת פתי זה סדר זרעים שהוא מאמין בחי עולמים וזורע" – יש כאן חכמה מפורשת, "מחכימת", ויש כאן אמונה, וכן בגמרא "אמונת זה סדר זרעים". האמונה נותנת חכמה, שלא יהיה "פתי יאמין לכל דבר" לגריעותא^ג.

המסכת הראשונה בסדר זרעים היא ברכות (היחידה שיש עליה תלמוד בבלי), שיש בה חכמה מיוחדת, ומבואר^ד שסוד הברכה הוא המשכה מיסוד אבא הנקרא "ברוך".

נשים - דעת

סדר נשים מכוון כנגד הדעת, "וְהָאֱדָם יָדַע אֶת חֲוָה אִשְׁתּוֹ"^ה.
"תורת הוי' תמימה משיבת נפש, זה סדר נשים" – התואר "תמימה" שייך לסדר נשים כיון שאחד המובנים של תמימות הוא יחוד איש ואשה. הקשר לדעת הוא במלה "נפש", "גַּם בְּלֹא דַעַת

נִפְשׁ לֹא טוֹב"^ו, נפש באתב"ש טוב, וכן 'שם הטוב' הוא השם של הדעת (אהוה, בגימטריא

יא אסתר ח, כט.

יב מגילה טז, ב.

יג אכן, יש פתי בקדושה, "בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך" (תהלים עג, כ"ב), ומבואר בדא"ח (ראה קיצורים לספר התניא עמ' קא) שענין הפתי בקדושה הוא "נכרין דברי אמת" (וראה מבואר בלב לדעת עמ' פ"פא, עץ פרי כתובות עמ' תקעז), היינו השרש העליון של מה בן בכתר ("פתי יאמין" בגלגלתא, בן בהמה, ו"נכרין דברי אמת" במו"ס, מה, וד"ל).

יד פע"ח שער הברכות פ"ב.

טו בראשית ד, א.

טז משלי יט, ב.

יז בראשית א, א.

יח מיכה ז, כ.

יט סנהדרין פ"א ה"ו.

כ אבות פ"ד מ"ח.

כא מלכים א, ה, י ועוד.

את כל הספירות שמעליו ומשפיע אותם הלאה. בהמשך, כנגד המלכות יש לכוון את המנהג – "מנהג ישראל תורה" ואף "מנהג עוקר הלכה", המנהג נובע כביכול מלמטה, מתוך הארץ – המלכות, נשמות ישראל. בנוסף, למלכות שייך 'משפט המלך' (המשלים את 'משפט התורה' הרגיל בענייני הרשות)^{כט} – כשם שיש "מנהג ישראל" במצוות הלכות כך יש הנהגת המדינה ("הכל כמנהג המדינה").

ניתן לכוון בדרך נוספת: היסוד הוא הצדיק, "צדיק יסוד עולם"^{לא}. ידוע כי "כאשר אתה נמצא אצל הצדיק, הצדיק הוא השולחן ערוך, ואם אתה נמצא לבדך השולחן ערוך הוא הצדיק שלך"^{לב}, הצדיק החי הוא 'שולחן ערוך חי', "מעשה רב"^{לג}. בהמשך, נכוון את המלכות כנגד הוראת שעה – המלכות נקראת "חיי שעה"^{לד} – כאשר "עת לעשות לה' הפרו תורתך"^{לה} (לעומת הנהגת הצדיק הרגילה שאינה מתפרשת כהוראת שעה). גם כאן שייך 'משפט המלך' שיש לו גם כח מיוחד של הוראת שעה (מלבד משפטי המלך הקבועים, "דינא דמלכותא"^{לו}).

כתר תורה

הקבלנו את ששה סדרי משנה מהחכמה ולמטה, החכמה היא "ראשית הגילוי"^{לז}. אכן, מעל החכמה והבינה נמצא הכתר, וכאן יש לכוון כנגדו את התורה שבכתב, "כתר תורה"^{לח}, ההשראה שמעל כל סדרי המשנה. יש דיון שלם האם "יש סדר למשנה" או "אין

להוד, ובמיוחד טומאת נדה (המסכת היחידה בטהרות שיש עליה תלמוד בבלי) הנקראת דוה"^{כב} (הפוך הוד, "הודי נהפך עלי למשחית"^{כג}), כאשר "בינה [אמא] עד הוד אתפשטת"^{כד}.

נמצא שקדשים וטהרות הם זוג, "תרין פלגי גופא"^{כה}, רגל ימין (נצח) ורגל שמאל (הוד). כאשר עיקר הפעולה של רגל ימין היא ההליכה וההתקדמות, ועיקר הפעולה של רגל שמאל היא העמידה והיציבות האיתנה, לכן "יראת ה' טהורה עומדת לעד, זה סדר טהרות".

רמזי הסדרים

זרעים מועד נשים נזיקין קדשים טהרות = שש פעמים **משיח!** הערך הממוצע של כולם. **משנה** אותיות **נשמה** מביאה את הגאולה והמשיח, "אין הגלויות מתקבצות אלא בזכות משניות"^{כו}.

ובחלוקה פנימית: **זרעים מועד נשים נזיקין קדשים טהרות = ג פעמים משיח = תורת חיים.** קדשים וטהרות הולכים יחד (כ"תרי פלגי גופא" כנ"ל).

יסוד ומלכות – הלכה למעשה

לאחר ששה סדרי משנה, צריך לפסוק הלכה למעשה, שהרי במשנה מובאות הדעות השונות ללא הכרעה (ואלו שמורים הלכה מתוך משנתם נקראים "מבלי עולם"^{כז}). בגמרא יש יותר הכרעה להלכה, ועדיין הגמרא איננה ספר הלכה! כדי לפסוק הלכה צריך את ספרי גדולי הפוסקים כמו השולחן ערוך שכל בית ישראל הולך לאורו. מתאים לכוון את השולחן ערוך כנגד היסוד – היסוד נקרא "כל"^{כח}, והוא כולל

כב איכה א, יג.

כג דניאל י, ח.

כד ע"פ הקדמת תקו"ז ז, א. ראה ע"ח שער הכללים פ"ד; ע"ח שכ"ט פ"ח.

כה זהר ח"ג רלו, א (ברע"מ); ע"ח שכ"ז פ"א.

כו ע"פ ויק"ר ז, ג.

כז סוטה כב, א.

כח זהר ח"א לא, א; פרדס רמונים ש"א פ"ח.

כט כמבואר בדרשות הר"ן הדרוש האחד עשר.

ל ב"מ פ"ז מ"א. ובכ"מ.

לא משלי, כה.

לב ע"פ שו"ת מבשר טוב ח"א סימן א (בסופו), בנוגע לזמן תפלה, ע"י"ש.

לג שבת כא, א. ובכ"מ.

לד שבת י, א. ובכ"מ.

לה תהלים קיט, קכו.

לו ב"ק קיג, א.

לז ראה ע"ח שמ"ב (דרושי אבי"ע) פ"א. ומבואר בכ"מ בדא"ח.

לח אבות פ"ד מי"ג.

לאברכים). כך מקיפים את כל חלקי השולחן ערוך: אורח חיים (זרעים מועד); אבן העזר (נשים), חשן משפט (נזיקין); יורה דעה (קדשים וטהרות, "תרין פלגי גופא" של יורה דעה). בדרך זו לומדים עשר מתוך **לו** המסכתות של תלמוד בבלי^{מא}, ויש לכוון את עשר המסכתות הללו בדרך הבאה: שבת ופסחים כנגד חכמה ובינה (שבת מוחין דאבא ופסחים כנגד אמא-בינה, יציאת מצרים); **ברכות בכתר**, מקור חיים ושפע אור ברכות (וכן "מאה ברכות"^{מב} שייך לגילוי אור הכתר^{מג}); שלש הבבות כנגד חסד-גבורה-תפארת (כן"ל בענין ג' דיינים של סדר נזיקין, כאשר שלש הבבות יחד הם 'מסכת נזיקין'); קידושין וכתובות (היינו קידושין ונישואין) כנגד יסוד ומלכות; נדה כנגד הוד; חולין כנגד הנצח (כהקבלת סדר קדשים לנצח).

כתר ברכות	
בינה פסחים גבורה בבא מציעא	חכמה שבת חסד בבא קמא
תפארת בבא בתרא	
הוד נדה	נצח חולין
יסוד קידושין מלכות כתובות	

סדר למשנה" (במסכת אחת או בשתי מסכתות וכו')^{לט} אבל בנוגע לתורה שבכתב ודאי ש"אין מוקדם ומאוחר בתורה"^מ. סדר הזמנים, קדימה ואיחור וכו', שייך מהחכמה ולמטה, אבל הכתר הוא מעל טעם ודעת ולכן הוא מעל 'סדר זמנים'. וכן מבואר בדברי האר"י שהכתר, גם בעולם האצילות המתוקן, הוא בחינת תהו, היינו ללא סדר. מקרא קרוב ללשון מקרה, נדמה כאילו 'במקרה' ללא סדר ידוע. ולסיכום:

כתר תורה שבכתב	
בינה מועד	חכמה זרעים
דעת נשים חסד גבורה תפארת נזיקין	
הוד טהרות	נצח קדשים
יסוד שולחן ערוך / הצדיק מלכות מנהג ישראל, הוראת שעה, משפט המלך	

סדר הלימוד

בהרבה ישיבות מקובל ללמוד 'סבב' של שבע מסכתות: שבת ופסחים מסדר מועד, כתובות וקידושין מסדר נשים, שלשת הבבות מסדר נזיקין.

ראוי להמשיך וללמוד מתוך הסדרים האחרים: ברכות מסדר זרעים, חולין מסדר קדשים (מסכת עיקרית ללימוד הלכה למעשה) ומסכת נדה מסדר טהרות (במיוחד לימוד

מא הקשר בין 10 ל'36 הוא שחלוקת 10 היא ג"ר חג"ת נה"ם, 4 3 3, כאשר 4 3 3 בהכאה = 36, ההכאה הגדולה ביותר של חלוקת 10 למספרים שלמים, כידוע ענין זה בחכמת החשבון.

מב מנחות מג, ב. ומבואר בספר טעם מצוה העתיד לצאת בקרוב בע"ה, פרשת האזינו-ברכה.

מג כמו "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה" - מאה שנה בכתר, ועשרים שנה חו"ב, ושבע שנים בד"ת.

לט ב"ק קב, א.

מ פסחים ו, ב; ירושלמי שקלים פ"ו ה"א; ספרי בהעלתך ט, א; קהלת רבה א, לא; זח"ג קמח, א; תקו"ז טז.



ביאורי תפלה

מצות הזכירות

ארבע זכירות

והיא א' מרמ"ח מ"ע להרמב"ן ז"ל¹. זכירה ב' זכור את אשר עשה לך עמלק והיא מצוה שנית. זכירה ג' זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים והיא מ"ע ג'. זכירה ד' זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים והיא מ"ע ד'.

והנה ד' מ"ע וארבע זכירות אלו הם כנגד ד' ימים טובים שיש בשנה יציאת מצרים כנגד חג המצות שבו יצאו ישראל ממצרים, מתן תורה כנגד חג השבועות שבו ניתנה התורה, זכירת עמלק כנגד חג הסוכות כמשחז"ל שעמלק היה מזנב והורג כל הנחשלים אחריו אותם שלא היו ענני כבוד מקבלן וענני כבוד כנגד הסוכות. וזכירת מרים שדברה על משה דלטוריא הוא כנגד ראש השנה שאז כל המקטרגים והדילטורין מתעוררין וכבר ידעת כי מרים ה"ס כל הדינים המרים והקשים והיא בגי' מנצפ"ך שהם בגי' פ"ר והנה הם חמש אותיות כפולות שהם עשר ועם פ"ר הרי ר"ץ כמנין מרים... והנה ג' הזכירות אנו מזכירים עתה כאן

כי אל פועל ישועות אתה. ובנו בחרת מכל עם ולשון. וקרבנתנו מלפנו לשמך הגדול באהבה. להודות לך וללחודך באהבה ולאהבה את שמך...
אני הוי' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני הוי' אלהיכם. אמת.

בפרשת ציצית מקיימים מצוה מהתורה של זכירת יציאת מצרים בכל יום (בבקר ובערב)². אכן יש מצוות נוספות של זכירה, ומבואר בדברי האר"י הקדוש (ובפוסקים אחריו³) שזכירות אלו מתקיימות בברכת אהבת עולם. ואלו דברי האר"י⁴:

ובנו בחרת מכל עם ולשון כו' דע כי ארבעה מצוות עשה צריך האדם לקיים בכל יום שהם ענין זכירה והם ארבעה זכירות הכתובים בתורה שתלויים בזכירת הלב ואלו הם א' היא זכרון מעמד הר סיני וקבלת התורה וכמש"ה יום אשר עמדת כו' בחורב כו' וכתוב בתורה פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך כו' [דברים ד, ט]

ד השגות הרמב"ן לספר המצוות, מצוות לא תעשה הנוספות מצוה ב': "שנמנענו שלא נשכח מעמד הר סיני" וכו' (וצריך עיון מדוע כתוב כאן שהיא א' מרמ"ח מ"ע ובאמת הרמב"ן לא מנא במצוות עשה אלא במצוות לא תעשה). גם זכירת מעשה מרים היא דוקא לדעת הרמב"ן, מצוות עשה הנוספות מצוה ד', ואילו הרמב"ם לא מנא כמצוה (וראה הלכות טומאת צרעת פט"ז ה"י ועל ענין זה מזהיר בתורה ואמר השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה יי' אלהיך למרים בדרך הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה"ו וכו', משמע שאין כאן מצות זכירה בפני עצמה).

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב.
א' כמבואר ברמב"ם הלכות קריאת שמע פ"א ה"ג. וראה שו"ע אדה"ז סד, א.
ב' מגן אברהם ס סק"ב. שו"ע אדה"ז ס, ד.
ג' שער הכוונות, תפלת השחר דרוש א. ובפרי עץ חיים שער הקריאת שמע פ"ג. וראה במאמר הקודם ('שבע אהבות') מדברי הראשית חכמה בשם האר"י.

אנו ב"היכל האהבה", ובהיכל זה מופיעות כל הזכירות, כאן מחזקים את כח הזכרון שלנו (עד שגם כאשר מזדקנים לא נגיע לשכחה ח"ו).

הזכירה באה ממח הדעת¹ שהוא עצמו חיבור יסוד אבא ויסוד אמא. השרש **זכר** נדרש "זה כר"² – "זה" היינו ראייה (כמו "מצביע ואומר זה אלי"³) מצד החכמה, ו"כר" היינו הכרה, פנימיות הדעת. עיקר יסוד אבא ("זה") הוא שרש עטרא דחסדים של הדעת (הכרה), ולכן הכל שייך להיכל האהבה, חסד.

שש זכירות

הפוסקים הזכירו עוד שתי זכירות שיש לכוון: זכירת מעשה העגל (באהבת עולם) וזכירת השבת (בפרשת ציצית), כלשון אדמו"ר הזקן: "זכירת מעמד הר סיני ומעשה עמלק ומעשה מרים ומעשה העגל הן מצות עשה של תורה וגם זכירת שבת יש אומרים שמצותה בכל יום וטוב לזכרן אצל קריאת שמע שכשיאמר ובנו בחרת יזכור מתן תורה... לשמך הגדול מעשה עמלק... להודות לך הפה לא נברא אלא להודות ולא לדבר לשון הרע וזהו זכירת מעשה מרים, וזכרתם

בברכת אהבת עולם יש שלש זכירות והזכירה הרביעית היא בפרשת ציצית. נמצא שמברכת אהבת עולם ועד לסיום קריאת שמע הכל מחובר כאחד על ידי הזכירות, כאשר ענין החיבור והאחדות הוא ענין הזכירה

מברכת אהבת עולם ועד סוף קריאת שמע אנו ב"היכל האהבה", ובהיכל זה מופיעות כל הזכירות, כאן מחזקים את כח הזכרון שלנו עד שגם כאשר מזדקנים לא נגיע לשכחה ח"ו

וזכירת יציאת מצרים נזכיר אותה בסוף פ' ציצית בפ' אני ה' אלהיכם כו'. וזה סדרן מתן תורה צריך לרמוז אותה באומרו ובנו בחרת מכל עם כו' וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול באהבה כי ע"י התורה קרבנו לשמו הגדול ובחר בנו מכל עם וקבלנו אותו עלינו למלך וזהו וקרבתנו מלכינו. זכירת עמלק נרמוז אותה במלת לשמך הגדול כנודע כי בעבור עמלק אין ה' שלם ואין הכסא שלם ואנו מתפללין שימחה זכרו של עמלק ויהיה שמו גדול זכירת מרים נרמוז אותה במלת להודות לך פירש כי הלשון והפה והשפתיים הם כלי הדיבור שיצר בנו הוא ית' נודה אותו בהם ולא נשתמש בהם בסיפור לשון הרע ח"ו ונזכור לשון הרע של מרים ולא נעשה כמו שעשתה היא וזכירת יצ"מ תתבאר במקומה בע"ה.

אם כן, בברכת אהבת עולם יש שלש זכירות והזכירה הרביעית היא בפרשת ציצית. נמצא שמברכת אהבת עולם ועד לסיום קריאת שמע הכל מחובר כאחד על ידי הזכירות, כאשר ענין החיבור והאחדות הוא ענין הזכירה (והשכחה היא פירוד⁴).

מברכת אהבת עולם ועד סוף קריאת שמע

1. שער הכוונות דרושי כוונות ק"ש דרוש ה'. ובכ"מ.
2. ראה תו"א (למהר"מ פאפירש) פרשת בא עה"פ "ולטוטפות בין עיניך". אמנם לפעמים מבואר שזכרון הוא יסוד אבא, ראה שעת רצון על זהר ח"ב ר, א; תו"א כו, ג ובכ"ד.
3. נדה לא, ב.
4. ע"פ תענית לא, א.
5. שו"ע ס, ד.

ה. ראה רש"י בראשית לב, לג "גיד הנשה... לשון קפיצה", ומבואר בספר הליקוטים דא"ח צמח צדק ערך גיד הנשה, ששרש נשה הוא לשון קפיצה ולשון שכחה. ובספר נר מצוה למהר"ל "התשכח אשה עולה... השכחה הנאמרת כאן ר"ל הסרה וסילוק מאתו".

עיקר קיום המצוה

של מחייית עמלק
וזכירת עמלק הוא
מתוך אהבת שמו
הגדול יתברך, כדי
שהשם יהיה שלם

עמלק ברוחניות

הוא ספקות
(עמלק גימטריא)
ספק, שמחת
הסוכות היא "אין
שמחה כהתרת
הספקות", ומכאן
שסוכה היא
סגולה להנצל
מספקות כל
השנה

האות המובהק שהקב"ה בחר בישראל (ככתוב באותו ענין "וְהִיָּיתֶם לִי סֶגְלָה מִכָּל הָעַמִּים... וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְלַכֶּת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ"^{טז}), "כי על ידי התורה קרבנו לשמו הגדול ובחר בנו מכל עם וקבלנו אותו עלינו למלך, וזהו וקרבנו מלכינו" (ובסגנון נוסף: "ובנו בחרת" מתן תורה; "וקרבנו מלכנו", מעמד הר סיני^{יז}).

"לשמך הגדול באהבה" – זכירת עמלק, "אין השם שלם עד שימחה שמו של עמלק"^{יח} וכשימחה שמו יתקיים "לשמך הגדול"^{יט}. לפי זה, מה שנאמר כאן "באהבה" (מתוך שבע אהבות בברכת אהבת עולם, כמו שהתבאר בפעם הקודמת) היינו שעיקר קיום המצוה של מחייית עמלק וזכירת עמלק הוא מתוך אהבת שמו הגדול יתברך, כדי שהשם יהיה שלם.

"להודות לך" – זכירת מעשה מרים שדברה לשון הרע באחיה ופגמה בפה שנברא להודות לה' ולא לדבר לשון הרע.

והנה, חותם ברכת אהבת עולם הוא "הבוחר בעמו ישראל באהבה". נמצא שהעיקר בין שלש הזכירות המרומזות כאן הוא זכרון מעמד הר סיני, בחירת ה' בישראל, באהבה – אהבת עולם (מה שאין כן זכירת עמלק ומרים שרק רמוזות בנוסח הברכה לפני כן).

ארבעה מועדים

ארבע הזכירות הן כנגד ארבעה מועדים בשנה, שלשת הרגלים וראש השנה (כאשר יום הכיפורים אינו מועד אלא "שבת שבתון"^כ),

את כל מצות ה' [וְהָיָה] לָכֶם לְצִיּוֹת וּרְאִיּוֹת וּזְכָרֹתָם אֶת כָּל מִצְוֹת הוֹי"ו] זו היא שבת ששקולה כנגד כל המצוות. ומעשה העגל יש מי שאומר שיזכור כשאומר (ליחדך) באהבה^{כא} ולא כאותה שעה שעשו את העגל שלא היה באהבה עם הקב"ה^{כב}.

נמצא שיש שש זכירות בכל יום (וכנראה האר"י סובר שאין מצות עשה להזכיר את שבת בכל יום, ואין מצות עשה להזכיר את מעשה העגל). וכתבו הפוסקים שראוי לומר אותן בפירוש (מלבד הכוונות הנ"ל בתפלה)^{כג} וכן נהוג לומר לאחר סיום התפלה (ככתוב בסדור אדה"ז).

[יש שמנו זכירות נוספות, כמו עשר הזכירות של הקדושת לוי (שאחת מהן היא "זכירת ארץ ישראל"^{כד}, "זכרת את הוי' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל"^{כה}), אך הפוסקים מדברים על שש זכירות^{כו}].

שלש זכירות באהבת עולם

נתבונן בזכירות המפורשות בדברי האר"י: "ובנו בחרת מכל עם ולשון, וקרבנו מלכנו" – זכירת מעמד הר סיני ומתן תורה,

יא ראה מג"א או"ח סי' ס סק"ב.

יב ראה שו"ת יוסף אומץ לחיד"א סי' כג.

יג ראה **שיעורים בסוד** ה' ח"ג פ"י (עמ' רל"ד-ל"א); שיעור כ"ו סיון תשע"ב פ"א. ובכ"מ.

יד דברים ח, יח.

טו ראה גם מבוא לשש זכירות בסידור רבינו הזקן עם ציונים והערות להרה"ח לוי יצחק ש"י ראסקין.

טז שמות יט, ה'ז.

יז כך נראה לפי פת"ח ולפי ספר הכוונות הישן, וכן הוא במגן אברהם. ומכל מקום הכל מצות עשה אחת שהיא זכירת מעמד הר סיני (כמ"ש הרב טוביה בלוי זצ"ל בספרו 'על מנהגים ומקורותיהם' עמ' קצב). אך יתכן שהיא גופא נחלקת לשנים, על דרך מ"ש בהגדה "אילו קרבנו לפני הר סיני [וקרבנו מלכנו] ולא נתן לנו את התורה [ובנו בחרת]".

יח רש"י שמות טז, טז.

יט והשווה למ"ש בספר ראשית חכמה שער האהבה פ"ז בשם האר"י.

כ ויקרא טז, לא. ובכ"מ.

שיצא ממנה ("ויעש להם בתיס", כהונה ולויה מיוכבד ומלכות ממרים^{כח}). והנה עיקר תיקון המלכות בנפש הוא תיקון הדבור, הפשט של זכירת מעשה מרים! בלשון הקבלה, בראש השנה מתחיל בגין פרצוף הנוקבא (המלכות) שעיקרו 'פרצוף רחל' אך כולל גם את מרים – רחל נקראת עולם הדבור ("מלכות פה"^{כט}) ומרים הנביאה היא תיקון הדבור, זכירת התכלית לשם מה נברא הפה ("להודות לך"). מכל החגים, ראש השנה נקרא בפירוש "יום הזכרון" ומכאן שיש משהו בזכירת מרים שהוא הזכרון העיקרי.

האר"י מוסיף כוונה: עיקר **מרים** הוא **מרים** שעולה **פר** דינים (שעולה **מנצפך**) ו-**רי** היינו מספר האותיות (כיון ש-**מנצפך** הן אותיות כפולות), וכן שבראש השנה, יום הדין, מתעוררים הדינים ("מינה דינין מתערין"^ל) מצד חיצוניות אמא). מכאן שראש השנה, עם תקיעת השופר, "מצות היום בשופר"^{לא} ("שפרו מעשיכם"), הוא תיקון **מרים**. לפי

חז"ל^{לב} יוכבד ומרים הן שפרה ופועה כאשר פועה יוצאת מה-**פ** של שפרה, נמצא שהשופר של ראש השנה רומז לאם ולבת.

האר"י אינו מחשיב כאן את שבת קדש ולא את יום הכיפורים, "שבת שבתון", אלא רק את החגים, ימי השמחה המיוחדים (שבת שייכת לענג^{לג}, אם כי יש בה גם שמחה, "ביום שמחתכם אלו השבתות"^{לד}, אך השמחה נכללת בענג). והנה שבת ויום הכיפורים מקבילים לשתי הזכירות

זכירה היא משהו שכלי אך ההקבלה לחגים הופכת את הזכירה היום-יומית לחוויה חגיגית). פסח – זכירת יציאת מצרים, כפשוט (עם כל החגיגות של פסח שבו מספרים ביציאת מצרים);

שבועות – זכירת מתן תורה, "ובנו בחדת מכל עם ולשון" (עם החגיגות של חג השבועות); סוכות – זכירת עמלק, "ויוזב בך כל הנחשלים אחריו"^{כא} שלא היו ראויים לחסות תחת ענני הכבוד^{כב}, מחוץ לסוכה ("בסוכות

תשבו... כי בסוכות הושבתי... הם ענני כבוד"^{כג}), אכן "ראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת"^{כד} ואז כולם יחד ניצלים מעמלק. סוכות הוא "זמן שמחתנו" (וכולל את שמחת תורה), שמחת מחיית עמלק (ויש קשר בין שמחת הסוכות לשמחת פורים). עמלק ברוחניות הוא ספקות (**עמלק** גימטריא **ספק**)^{כה}, שמחת הסוכות היא "אין שמחה כהתרת הספקות"^{כו}, ומכאן שסוכה היא סגולה להנצל מספקות כל השנה.

אם כן, באמירת "לשמך הגדול" אפשר לכוון שאנו נמצאים בסוכה ומנענעים את הלולב.

ראש השנה – זכירת מעשה מרים (גם בזה יש חגיגות, שהרי בראש השנה נאמר "אֶכְלוּ מִשְׁמְנֵי וְשָׁתוּ מִמִּתְקִים... כִּי חֲדָתוֹ הוּא הַיּוֹם הַזֶּה" ^{ק"ט}). מרים קטרגה וכל ענין ראש השנה הוא לימוד זכות על ישראל. ראש השנה הוא יום המלכת-הכתרת ה' למלך ("המלך הקדוש") ומרים הנביאה זכתה ל'בית מלכות' בדוד המלך

כח שמות א, כא ורש"י שם.

כט הקדמת תקו"ז יד, א ("פתח אליהו").

ל ראה זהר ח"א קנא, א; ע"ח שי"ג (אריך אנפין) פ"ח;

שם שי"ד (או"א) פ"ב.

לא ר"ה פ"ג מ"ג.

לב סוטה יא, ב.

לג ישעיה נח, ג. ראה תו"א ח, ג.

לד במדבר י, י. ספרי עה"פ.

כא דברים כה, יח.

כב פרקי דרבי אליעזר פמ"ג.

כג שו"ע או"ח תרכה, א.

כד סוכה כז, ב.

כה ראה הוספות לכש"ט (קה"ת) אות קיח.

כו מצו"ד למשיל טו, ל.

כז נחמיה ח, י.

תתאה ("להודות לך", מרים); ה עילאה ("אשר הוצאתי", יציאת מצרים) – מתחילים מ"י (מתן תורה) ומסיימים ב"ה עילאה (יציאת מצרים), והצירוף הוא **יוהה**, הצירוף השלישי של שם הוי' ב"ה, שכנגד החדש השלישי, סיון, שבו ניתנה התורה "אוריין תליתאי"^מ – הכל נכלל במתן תורה כנ"ל.

אמנם ראינו שהאר"י הקביל את ארבע הזכירות לשלשת הרגלים וראש השנה, וידוע כי שלשת הרגלים מכוונים כנגד חסד־גבורה־תפארת וראש השנה כנגד המלכות (ארבעה רגלי המרכבה)^{מא}. אך הדברים מתאימים, מכיון ששרש החסד הוא בחכמה (ראש קו ימין) ושרש הגבורה בבונה ("אני בונה לי גבורה"^{מב}).

ולסיכום:

י	שבועות	זכירת מתן תורה	ובנו בחרת מכל עם ולשון
ו	סוכות	זכירת מעשה עמלק	לשמך הגדול
ה תתאה	ראש השנה	זכירת מעשה מרים	להודות לך
ה עילאה	פסח	זכירת יציאת מצרים	אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים

עם ולשון

נתבונן במלים "וּבְנוּ בְּחֶרֶת מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן", בביטוי ('מכלול') "עם ולשון".

יש לפרש: "עם" על שם המעשה, "לשון" על שם הדבור. בשני אלו מצטיינים ביותר ישראל מכל העמים, דבר שנתגלה במתן תורה, כאשר פתחו וענו "נעשה ונשמע"^{מג} (נוטריקון **עם**) – "נעשה" כנגד העם, עשיה; "ונשמע" כנגד הדבור היוצא מפי ה' וישראל עונים אחריו

הנוספות: זכירת שבת שייכת לשבת כמובן, וזכירת מעשה העגל שייכת ליום הכיפורים שבו התכפר מעשה העגל.

ארבע זכירות כנגד שם הוי'

יש לומר שארבע הזכירות מכוונות כנגד אותיות שם הוי' ב"ה בדרך זו:
י, חכמה – מתן תורה. "אורייתא מחכמה נפקת"^{לה}, סוד עשרת (י) הדברות.

ה, בינה – יציאת מצרים. יציאת מצרים הוא ענין לידת העם מתוך רחם האם, ערות מצרים.
ו, מדות – עמלק. עמלק הוא כנגד הדעת, שרש המדות ("מפתחא דכליל שית"^ט). עמלק הוא עם מולק^ל, רוצה להפריד ולמלוך בין הנסתרות (יה) והנגלות (וה), בין הראש והגוף של ישראל. ובמדות עצמן, עמלק כנגד היסוד, שהיה "חותך מילות וזורק"^{לח}.

ה, מלכות – מרים. מקור המרירות במלכות (אשר "רגליה ירדות מות"^{לט}) וכן המלכות היא סוד עולם הדבור, לטוב ("להודות לך") או למוטב (לשון הרע), וכפי שהוסבר הקשר בין מרים לרחל (דבור).

לפי זה, הסדר בתפלה הוא י ("ובנו בחרת", מתן תורה); ו ("לשמך הגדול", עמלק); ה

עמלק הוא כנגד
הדעת, שרש
המדות ("מפתחא
דכליל שית").
עמלק הוא עם
מולק, רוצה
להפריד ולמלוך
בין הנסתרות (יה)
והנגלות (וה), בין
הראש והגוף של
ישראל. ובמדות
עצמן, עמלק
כנגד היסוד, שהיה
"חותך מילות
וזורק"

לה זרה ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

לו זרה ח"ב קעז, א.

לז תו"א פה, ב. ובכ"מ.

לח תנחומא כי תצא פ"ט.

לט משלי ה, ה.

מ שבת פח, א.

מא זרה ח"ג רנז, ב.

מב משלי ח, יד.

מג שמות כד, ז.

הקב"ה נמלך באלו המסורים לעשות את דבר המלך, מלאכתו של המלך

מעשה) = **צלע** (י פעמים חוה, חוה במשולש, חוה נעשית מצלע האדם). אמצעי תבות, עם לשון = **אשה** (יהלום טוב, "מצא אשה מצא טוב"מח).

נמצא שמלכות (משולש אל, מספר משוכלל) = **צלע אשה** = עם לשון. עם כנגד הצלע ואשה כנגד הלשון (שנטלה "תשעה קבין של שיחה"מט), וד"ל.

והנה הנוסח "ובנו בחרת מכל עם ולשון" נאמר בהרחבה בנוסח תפלת המועדים: "אָתָּה בְּחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים... וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְשׁוֹנוֹת". ומבואר (בבאורי תפלה במקומו) כי "אתה בחרתנו מכל העמים" כנגד רדל"א, ובנפש היינו אמונה פשוטה (שיא האמונה במתן תורה, "וגם בך יאמינו לעולם"פ). זהו המקום העליון ביותר, לפני הצמצום הראשון, שם שרש נשמות ישראל "עם" [שרש העם] הִמְלִיךְ בְּמִלְאֲכָתוֹ יִשְׁבּוּ שָׁם" (ובהם נמלך הקב"ה לבריאת העולם). "ורוממתנו מכל הלשונות" בדעת, שרש הלשון בדעת (גילוי הכתה, העל-מודע שבנפש, גם הראש העליון שבו, רדל"א, במודע, "אֲתָם עֲדֵי נֶאֱמַר הוּא יַעֲבֹדֵי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּתְּנֵנוּ וְתִתְּבִינוּ כִּי אֲנִי הוּא לִפְנֵי לֹא נֹצֵר אֶל וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה"נא). נמצא ש"עם ולשון" המכוונים כאן בפשטות כנגד המלכות, הרי שרשם באמת בכתר ובדעת.

מח משלי יח, כב.
מט קידושין מט, ב.
נ שמות יט, ט.
נא ישעיה מג, י.

בפיהם ("שהיו אומרים על הן הן ועל לאו לאו [בטול של הסכמה גמורה] דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר על הן הן ועל לאו הן [בטול יותר מוחלט, מעל טעם ודעת לגמרי]"מד).

ועוד, עם רומז ל"עם הַמִּלְכָּה בְּמִלְאֲכָתוֹ יִשְׁבּוּ שָׁם"מה – עם המלך מלך מלכי המלכים הקב"ה ישבו נפשות של צדיקים שבהן נמלך הקדוש ב"ה וברא את העולם"מ, הקב"ה נמלך באלו המסורים לעשות את דבר המלך, מלאכתו של המלך. וכן עם הוא מלשון גחלים עוממות, היינו המעשה שהוא רחוק-עמום יחסית למחשבה ודבור.

עם ולשון שניהם שייכים במלכות: "אין מלך בלא עם"מז, והמלכות היא עולם הדבור,

הלשון (כנ"ל בענין זכירת מדים). והרמז: **עם לשון = מלכות** (עם לשון ר"ת על "על מלכות שמים").

♦ ראשי וסופי תבות עם לשון (אותיות למען, למען תהיה תורת הוי' בפיך, לשון, למען אנחנו הילך בתורתך אם לא, עם-

מד מכילתא עה"פ "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר", שמות כ, א.
מה דבהי"א ד, כג.

מו בראשית רבה ח, ז. מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא = 990, משולש דם = 9 פעמים עם, סוד ט' ספירות למטה מהכתה, המלך, הבטלים ונכללים בכתה מלכות, "עבד מלך - מלך".

מז רבינו בחי' על בראשית לח, ל; עמק המלך שער שעשועי המלך פ"א; תניא, שער היחוד והאמונה פ"ז.





הסיפור החסידי

הולדת הבעל שם טוב | סיפור לח"י אלול

שם טוב הביט בעני שבא תחת קורתו ולא ראה בו את חטאו וחסרונו, אלא את היהודי הקדוש שבו – את ה'חלק אל-יה ממעל' החי ופועל בו. דוקא בזכות האהבה והמסירות שהופנו גם ליהודי כזה, ירד ובא ראש היהודים של הדורות הבאים. מקובל אצל חסידים כי בכל רבי אמיתי מאירות שלוש בחינות – נשמה חדשה, נשמה דאצילות ונשמה כללית.

נשמה חדשה – משמעותה חידוש מופלא נתחדש כאן, שלא טעם העולם עדיין כדוגמתו כלל. אור חדש שאנו זוכים לו, המעלה את העולם לדרגה אחרת בדרך לגאולה שלמה.

נשמה דאצילות – עולם האצילות הוא מעין ממוצע המחבר בין האלקות לבין העולמות. מחד הוא עולם, אך מאידך אין בו כל דבר נפרד מה' יתברך. נשמה האחוזה בו יכולה להעלות ולחבר את התחתונים אל ה' מבלי שדבר יפריע לקשר והחיבור הזה.

נשמה כללית – אין הרבי יכול להיות באמת ראש בני ישראל, מבלי שתהיה נשמתו נשמת עם ישראל כולו. עליו להיות "איש אשר רוח בו" – שיכול להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, וזה אפשרי רק אם באמת יהיה קשור ודבוק בנשמתו בכל אשר בשם ישראל יכונה.

והנה, על הבעל שם טוב אפשר לומר שעיקר ענינו היה בהיותו נשמה כללית. כולו היה מסור ונתון לכלל ישראל, ואת כל שלוש המעלות הכניס תחת כנפי הסגולה הזו.

עיקר ה**חידוש** שבנשמת הצדיק מתבטא בחידושי תורתו, שעל ידם הוא מאיר אור חדש בעולם. הבעל שם טוב, שמקובלים אנו שתורתו היא התנוצצות תורת משיח, חידש שיהודי

הצדיק ר' אליעזר, אביו של מורנו הבעל שם טוב, דר בכפר בהרי הקרפטים שבאוקראינה, והיה מהדרר במצות הכנסת אורחים. דרכו שהיה שולח שלוחים להביא אורחים לביתו, ואחרי שמילא כרסם במאכל ומשתה היה מעניק להם צידה לדרך.

למעלה התפעלו מאוד מהנהגתו, אך המסטינים קטרגו שעוד אינו מכנים אורחים כאברהם אבינו, ושלא עמד עדיין בנסיון של ממש. ביקש הס"מ שיתנו לו רשות להביאו לידי נסיון. שמע זאת אליהו הנביא, ואמר שאין טוב שהס"מ יהיה השליח, כי על ידו יבוא לידי נפילה ר"ל, וביקש שיקחו אותו להיות שליח.

הסכימו למעלה שאלהיו הנביא יהיה השליח, וירד ובא אל הצדיק ר' אליעזר בשבת קודש אחר הצהריים, ונדמה לו כעני עובר אורח. ונכנס בבית ר' אליעזר, ואמר: "שבתא סבתא!" ר' אליעזר לא קצף עליו שבא בחוצפה, שהרי נדמה כאילו חלל שבת ח"ו ואינו בוש במעשיו, אלא נתן לו מיד סעודה שלישית, ובמוצש"ק נתן לו סעודת מלוה מלכה.

גם למחרת, ביום הראשון, נתן לו נדבה הגונה ולא הזכיר לו כלל עוון שבת קודש. אז נגלה אליו, ואמר: דע כי אנכי אליהו הנביא, וזכות הנהגתך הטובה תזכה לבן שיאיר את עיני ישראל.

רשימות דברים ה' עמ' לה בקריאת הסיפור המופלא הזה, מתבוננים בערש הולדתו של מורנו הבעל שם טוב, ושם מגלים את תכלית מהותו ופועלתו כל ימיו – "סוף מעשה במחשבה תחילה".

במה זכינו לאורו של צדיק עליון שכזה? דוקא בזכות אי ההבחנה בין יהודי ליהודי. אבי הבעל

לדעת מה עליך לתקן בתוך נפשך שלך. כשאתה תהיה מתוקן וטהור, ודאי תוכל לפעול גם עליו. ישנו סיפור צדיקים ידוע, החוזר ובא בכמה גירסאות וחילופי שמות:

צדיק אחד נסע ברכבת, ומרוב דחק היה לבוש כאחד הדלים. עמו בקרון יושב גביר אחד, שהיה מתלוצץ ומתקלם בו על מראהו ועל לבושו. והנה, כאשר הגיע הצדיק למחוז הפצו, ראה הגביר פתאום איך עם רב בא לקבל את פניו ולחלוק לו כבוד. לנגד עיניו כמו השליך ההלך הפשוט מעליו את בגדי דלותו, ומיד נזקפה קומתו ויזרח אורו.

ברעד נדחף הגביר גם הוא לשורת מקבלי הפנים, ובבואו לפני הצדיק ביקש בכל לב סליחה ומחילה על שלא הבחין, על שביוזה... אמר לו הצדיק: ממני אינך צריך לבקש סליחה, כלום אלי נתכוונת? לא אותי ביזית, אלא את היהודי הפשוט שנסע עמך בקרון. מן היהודים הפשוטים הללו עליך לבקש מחילה, ואותם אל תוסיף לבזות.

יפים הדברים גם לסיפורנו. אם היינו באים לפני הבעל שם טוב ותמהים איך זכה העולם לאור גדול כזה, והלא רק את היהודי הפשוט ראה אביו ועמו גמל חסד, היה אולי אומר: ואני, מה אני? הצדקות, התורה, יראת השמים, כל אלו מהיכן באו לי? הכל שאבתי מנשמת ישראל שבי, הנקודה הקדושה הנמצאת בכל אחד ואחד. מה לכם להתפלל? כיבדתם יהודי פשוט, וזכיתם ביהודי פשוט!

כל עניין היהדות פשוט הוא בתורת הבעל שם טוב, היהודי הפשוט אחד הוא עם פשיטות העצמות, וזה כל האדם.

(אור ישראל)

לא חטא מעולם. שכל הפגמים והעוונות הם בחיצוניות בלבד, ואין להם אחיזה כל שהיא במהותו ועצמותו של יהודי. בדומה לכך, יכול היה אביו לקבל יהודי שלכאורה חילל שבת בחוצפה ובפרהסיה מבלי לחוש כלפיו כל ניכור. נשמה **דאצילות** בולטת בין שאר הנשמות באצילותה, פשוטו כמשמעו. צדיק הוא מ"אצילי בני ישראל" – נודף ממנו ריח אחר, יש בו משהו נסתר המקבץ אליו את כל הלבבות. הבעל שם טוב גילה ו'ניצל' גם את הסגולה הזו לתועלת עם ישראל, שהשתדל למשוך את לבבם ולקרנם בדברי חיבה ואהבה אל ה' יתברך באופן נעלה ושונה לגמרי מן הדרך שהיתה נהוגה לפניו.

זהו פן נוסף בהכנסת האורחים של אביו, כשמתוך הגישה האוהבת שגילה כלפי העני, זכה להוציא ממנו את הטמון בו – את גילוי אליהו הנביא. במבט פנימי אפשר לומר שאין זו אלא דוגמה, ובאמת בכל יהודי טמון משהו נסתר שיש להוציאו לאור עולם. הדרך להוציאו היא על ידי דיבורי אהבה וחיבה, ומתוך כך שמשתדלים להיטיב עמו בגשמיות וברוחניות.

נשמה נקראת נשמה **כללית** כאשר אפשר לומר שקורותיה וענייניה אינם עניין פרטי, אלא נוגעים ואף מתאחדים עם ענייני הכלל כולו. הבעל שם טוב, כשהיה מתבונן במעשי בני אדם ומגלה דברים שאינם כשורה, היה אומר תמיד שאם הזדמן לו לראות את הפגם – אות הוא שגם בו הוא נמצא. את כלל ישראל, על חסרונותיו ופגמיו החיצוניים, זיהה בתוך עצמו ממש.

מה יש לבעוס על מחלל שבת? רק טובה נגרמת לך מן המגע עמו, שכן על ידיך אתה זוכה



מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

הכנה לבר מצוה בתפילין ולימוד

אני עוד מעט נכנס לשנת בר מצווה. בתימן – מקור מוצא המשפחה – נהגו להניח תפילין תקופה ארוכה לפני הבר-מצוה ויש בי רצון מסויים לנהוג כך. מצד שני אבא שלי לא נהג כך בילדותו, והיום אנחנו נוהגים בבית ברוב הדברים במנהגי חב"ד. מה דעת הרב? בנוסף אשמח לדעת מהו הלימוד שהכי מתאים להכנה לבר מצוה, לבד ויחד עם אבי.

מענה:

ככל הידוע לי ברוב קהלות תימן בארץ נוהגים היום כמו כולם, להתחיל להניח חדש או חדשיים לפני הבר-מצוה. הטעם הפשוט שנותנים לכך חז"ל על פי נגלה הוא התנאי הנדרש של 'גוף נקי' ואכמ"ל. אפילו אצל מבוגרים זהו אתגר לא פשוט ולכן לא כדאי להסתבך כאשר אין שום חיוב בדבר.

כל שכן וקל וחומר אם המשפחה אימצה לעצמה את מנהגי חב"ד (שהם על פי האר"י ומנהג הבעל שם טוב ואדה"ז כו'), וכידוע ההלכה שמותר ומצוה לשנות מכל

כו עד לד, שער היחוד והאמונה ואגרת התשובה, קונטרס 'ומעיין' של הרבי הרש"ב, ספר מאמרים ש"ת של הרבי הקודם, ומאמרים של הרבי הקשורים לשבת בר מצוה שלך (כמובן, כל זה לאחר מאמרי תפילין כנ"ל, בעיקר מאמר הבר מצוה – "איתא במדרש תילים" – שתוכל לחזור עליו בשיוון בבר-מצוה אי"ה). ברכת הצלחה רבה בכל!

התחזקות לבחורי ישיבה

בזמן אלול אתחיל בע"ה ללמד ולהשגיח בישיבה. אבקש הדרכה מהרב איך למלא את התפקיד ואיזה מסר יש להעביר לבחורים.

מענה:

על בחור ישיבה להתחזק בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובעבודה שבלב זו תפלה (וכן במבצעים וגמ"ח לנש"י, זאת בזמן המיועד לכך לפי סדרי הישיבה). תפקידו של המשגיח-מדריך הוא להחדיר בכך געשמאק, הכל מבוסס, כמובן, על פרק בעבודת ה' – "ויספו ענוים בה" שמחה

מנהג ונוסח תפלה כו' מנוסח אחר לנוסח האר"י, אך לא להיפך), שרצוי לקבל את כולם כיחידה אחת ולא רק את מקצתם.

התפילין שיזמינו עבורך הם מסתמא תפילין הכי מהודרות בשיעור של אצבעיים על אצבעיים (בכתב האר"י/אדה"ז כו') – רש"י ור"ת – וכדאי שיהיה לך זמן מספיק 'להתגעגע' לתפילין אלו.

על כן כדאי מאד לקיים בזה את מנהג חב"ד להתחיל להניח חדשיים לפני הבר-מצוה (כמבואר בהיום-יום ב' מנחם-אב), ועד אז ללמוד היטב את הלכות תפילין וכן דרושי חסידות על המשמעות הפנימית של תפילין (וכמובן לא לשכוח את העיקר, יסוד כל התורה והמצוות – "רחמנא לבא בעי" – כאשר "המעשה הוא העיקר" ומתחיל מגיל חיוב במצות דהיינו מגיל בר-מצוה).

עד בר מצוה כדאי שתלמד טוב (בחזרה כמה פעמים) קיצור שלחן ערוך עם פירוש מסגרת השלחן, עם מנהגי חב"ד. לימוד תניא בעיון לפי ערך, להתחיל מפרק לב אח"כ לחזור מפרק



כר פתלאכה ופלאמה

שלום ילדים!

בשבת הקרובה נקרא את פרשת כי תבוא, בה מספר על מעמד חשוב ביותר שעתידי להתקיים ביום בו יזכו בני ישראל להפגש לארץ. הצווי הוא להגיע עוד באותו יום לעיר שכם, השוכנת בין הר גריזים והר עיבל, ולקיים שם את מעמד הברכה והקללה. מעמד זה הוא סוג של קבלת התורה, זו שכבר קבלנו בסיני, בשדור חוזה, בארץ המבטחת. במעמד זה יעמד חצי עם ישראל על הר גריזים וחציו השני על הר עיבל, ארון הברית והכהנים יעמדו באמצע, בין שני ההרים, ויקראו בקול רם את הברכות ואת הקללות באזני העם.

הסדר אמור להיות כן: בשעה
לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

שקוראים הכהנים את הברכות, אלו שיחולו עלינו כשנזקקים את רצון ה' כראוי, והיו מפנות פניהם לכיוון דרום, כלפי הר גריזים. בשעה שיאמרו הכהנים את הקללות, אלו שעלולות לבוא עלינו אם חלילה נעזב את ה' ומצוותיו, יפנו פניהם לכיוון צפון, כלפי הר עיבל. העם כלו, העומדים בהר הדרומי וגם אלו שבצפוני, יענה אחריהו בקול – אמן! בכך יקבל עליו העם בברית עם ה' יתברך את קיום התורה.

כר פלאמה

באו נערך נסוי דמיוני במחשבה: לו הייתם עומדים שם באותו יום והייתם מתבקשים להצטרף לאחת משתי הקבוצות, אבל לפי בחירתכם – איזו

<<<

ומתוקה בגו"ר והצלחה רבה
בחינוך צעירים ללכת בדרך
החסידות.

נכונה – בשביל מה ה' שם
אותי כאן...
ברכת כוח"ט לשנה טובה

גו". זמן אלול הוא יסוד השנה
כולה, אלול = בינה כנודע, זמן
של התבוננות ולזכות להבנה

שֶׁל הָרָה עֵיבָל מִבְּטָאוֹת עֲבוּרָנוּ שְׁנֵי סוּגֵי נִשְׁמוֹת, שֶׁהֵם גַּם שְׁתֵּי דְרָכִים שׁוֹנוֹת בְּעֲבוּדַת ה' . הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה הִיא דֶּרֶךְ הַצִּדִּיקִים, אֱלוֹ שְׂוֹכִים לָקִים אֶת מִצְוֹת ה' בְּדִיוֹק לְפִי רְצוֹנוֹ, וְאַשְׁרֵי מִי שְׂוֹכָה לַהֲלֹךְ בָּהּ. בְּרָכוֹת יַחֲוִלוּ עַל רֹאשׁוֹ!

אָבֵל מָה יַעֲשֶׂה מִי שְׂוֹכֵשֶׁל וְנִפֵּל? הָאֵם עֲבוּר מִי שֶׁעָלָיו נֶאֱמָרוֹת קָלָלוֹת, לֹא עָלִינוּ, הַמָּצָב אָבוֹד? וְדַאי שְׁלֹא! עֲבוּרוֹ נִסְלַלַת דֶּרֶךְ חֲדָשָׁה וְיִחוּדִית – דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה. בְּדֶרֶךְ זוֹ עָלִינוּ לְלַמֵּד לְמַצֵּא אֶת ה' יִתְבָּרָךְ גַּם לְאַחֵר שֶׁהִתְרַחֲקֵנוּ מִמֶּנּוּ. יוֹתֵר מִכֶּה, דֹּקָא בְּגִלְל הָרְחוֹק מֵה', שְׂוֹגֵרִים בְּעֵקֶבּוֹת מַעֲשֵׂינֵנוּ הַלֹּא-טוֹבִים, נַעֲשֶׂה הַצֶּדֶק שְׁלָנוּ לְהִתְקָרֵב בְּחִזְרָה חֲזָק וְעֲצָמָתִי יוֹתֵר – אָנוּ מִמָּשׁ חֲזִיבִים אֶת ה' יִתְבָּרָךְ! כִּיצַד נִסְתַּדֵּר בְּלַעֲדֵינוּ?

בְּהַלִּיכָה הַיְשָׁרָה בְּדִרְכֵי ה' יִשְׁנֹו תַעֲנוּג גָּדוֹל – גַּם לֵה' יִתְבָּרָךְ וְגַם לְמִי שְׂוֹכָה לָלֶכֶת בָּהּ. אָבֵל כְּאֲשֶׁר בּוֹ שֶׁהִיָּה בְּמִרְחָקִים חוּזֵר לְאֲבִיו, הַשְׂמִיחָה גְדוֹלָה פִּי שְׁנִיִּים – הִיא מִתְגַּלֶּה וּפּוֹרֶצֶת גְּבוּלוֹת. הַבְּרָכָה וְהַתַּעֲנוּג שְׂיָכִים לָהֶר גְּרִיזִים, אָבֵל שְׂמִיחַת הַבְּרִית עִם ה' מִתְקַיֶּמֶת דֹּקָא בְּהֵר עֵיבָל – הֵר הַשְׂמִיחָה! הֵר בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה!

אִצְאָ אֶכָּא רַבְכָּא בְּרַכָּה

נִחְתֵּם בְּסִפּוֹר עַל אֲדָמוֹ"ר הָאֶמְצָעִי, רַבִּי דּוֹב בֶּעֶר, בְּנוֹ שֶׁל אֲדָמוֹ"ר הַזָּקֵן: בְּדֶרֶךְ כָּלֵל הִיָּה אָבִיו קוֹרָא בַּתּוֹרָה בַּצְּבוּר אֶת פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעָה. פֶּעַם אַחַת

מִהֵן הָיִיתָם מַעֲדִיפִים? אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהִיִּיתִי מִבְּקֵשׁ לַתַּפִּס אֶת מְקוֹמִי בְּצַד הַדְּרוֹמִי. בְּרוּר שְׂיוֹתֵר נָעִים לִהְיוֹת שְׂתַף פָּעִיל לְשִׁמְיעַת בְּרָכוֹת מֵאֲשֶׁר לְהַפֵּךְ מִהֵן, לֹא? אָבֵל בְּאוֹתָהּ פֶּרֶשָׁה בַּתּוֹרָה מְזַכֶּרֶת הוֹרָאָה נוֹסֶפֶת, וְהִיא מִיַּחַדַּת דֹּקָא לָהֶר הַצְּפוֹנִי, זֶה שְׂכַלְפִּי מִפְּנֵי אֲמִירַת הַקָּלָלוֹת. בְּנִי יִשְׂרָאֵל מִצְוִים לְקַחַת אֲבָנִים מִהִיָּדֵנוּ, לְשִׂאת אוֹתָן עִמָּהֶם עַד לָהֶר עֵיבָל, לִבְנוֹת מִהֵן דֹּקָא בְּרֹאשׁוֹ מִזְבֵּחַ לֵה' וְלִהְקָרִיב עָלָיו קִרְבָּנוֹת – עוֹלוֹת וְשִׁלְמִים. יוֹדְעִים מָה הַמִּיָּחַד בְּקִרְבֵּנוּ שְׁלָמִים? שָׂרְבוּ כָּלֵל אִינוּ עוֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ אֵלָּא נֶאֱכַל עַל יְדֵי בְּעָלָיו. מִי הֵם בְּעָלֵי קִרְבֵּנוּ הַשְּׁלָמִים בְּהֵר עֵיבָל? כְּמוֹכֵן, כָּל עִם יִשְׂרָאֵל, וְזֶה אוֹמֵר לִי שְׂכַל הַמַּעֲמָד הַזֶּה הִיָּה חֲגִיגִי בְּיוֹתֵר, עִם סְעוּדָה גְדוֹלָה. זֶה הַסִּפָּה שְׂבִסִּיּוֹם צוּי הַהִקְרָבָה נֶאֱמַר בְּמִפְּדָשׁ "וְאָכַלְתָּ שֶׁם וְשִׂמַּחְתָּ לְפָנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ". אֲגַב, מִכָּאן לְמַדּוֹ חֲזָ"ל שְׂמִיחָת "וְשִׂמַּחְתָּ בְּחֻגֶּךָ" מִתְקַיֶּמֶת בְּחֻגִּים עַל יְדֵי אֲכִילַת בֶּשֶׂר. מָה יוֹצֵא מִכֶּה? שְׂמִיחָת בְּרִיתֵת הַבְּרִית הַמִּחְדָּשֶׁת שְׁלָנוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, בְּיָגִינוּ לֵה' יִתְבָּרָךְ, נִחְתֵּם בְּסְעוּדָה חֲגִיגִית וְהַמִּנּוּת דֹּקָא עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הֵר עֵיבָל, זֶה שְׂכַלְפִּי מִפְּנֵי אֲמִירַת הַקָּלָלוֹת!

מִדּוּעַ?

לִאֲחַת רַבָּא רַבָּא

הַבְּרָכוֹת שֶׁל הֵר גְּרִיזִים וְהַקָּלָלוֹת

כֹּה, מָה מִיָּחָד בְּשָׁנָה זוֹ? מְדוּעַ בְּכָל שָׁנָה
וְשָׁנָה לֹא הִשְׁפִּיעָה שְׁמִיעַת הַקְּלָלוֹת עַל
אָדָמוֹ"ר הָאֲמָצְעִי כִּפִּי שֶׁהִשְׁפִּיעָה עָלָיו
בְּאוֹתָהּ שָׁנָה? לְשֹׂאֲלָתָם שֶׁל הַתְּמָהִים
עָנָה אָדָמוֹ"ר אֲמָצְעִי: "אֵיךְ אֶפְשָׁר
לְהִשְׁוֹת? בְּכָל שָׁנָה אָבָא – אָדָמוֹ"ר
הַזֶּקֶן – הוּא זֶה שֶׁקּוֹרָא אוֹתָן, וּמְמִילָא
הַקְּלָלוֹת שִׁיּוּצָאוֹת מִפִּי אוֹתָן קְלָלוֹת.
מֵאָבָא אֲנִי שׁוֹמֵעַ רַק בְּרָכוֹת! הוּא יוֹדֵעַ
כִּיצַד לְהַפִּיךְ אוֹתָן וּלְהַמְתִּיקוֹ!"

שְׁנוֹנָה לְהַפִּיךְ אֶת הַקְּלָלָה

לְבָרָכָה שֶׁל שְׁמָחָה!

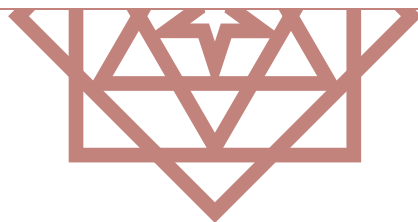
שְׁבֵת שְׁלוֹם וּמְבָרֵךְ!

י?

יָצָא אָדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן לְנִסְיָעָה מְמֻשָּׁכָת,
כֹּה שֶׁקְּרִיאַת הַתּוֹרָה הִפְקְדָה בְּיַד אֶחָד
הַחֲסִידִים. כְּשֶׁהִגִּיעָה שְׁבֵת פְּרָשַׁת "כִּי
תָבוֹא", עִם סִיּוּם קְרִיאַת הַתּוֹרָה הַחֵל
אָדָמוֹ"ר הָאֲמָצְעִי לְחוֹשׁ בָּרַע – הוּא
נָחַלשׁ וְנָפַל לְמִשְׁכָּב. שְׁמִיעַת הַקְּלָלוֹת
הַכְּתוּבוֹת בַּפְּרָשָׁה גִּרְמָה לוֹ חֲלִישׁוֹת רוּחַ
גְּדוּלָּה. מֵצָבּוּ הַלֵּךְ וְהַחֲרִיף עַד שֶׁבִּיּוֹם
כַּפּוּר, כִּמָּה שְׁבוּעוֹת לְאַחֵר מִכּוֹ, הָיָה
סָפֵק אִם יוּכַל גּוֹפּוֹ הַחֲלוּשׁ לַעֲמֹד בְּקִשֵּׁי
הַתַּעֲנִית אוֹ שִׁיְהִיָּה עָלָיו לְשִׁבְרָה מִחֲשֵׁשׁ
לְפָקוּם נֶפֶשׁ.

הַדָּבָר הָיָה קָצֵת מִפְּתִיעַ. הָרִי אֶת

קְרִיאַת הַתּוֹרָה אָנוּ שׁוֹמְעִים כָּל שָׁנָה. אִם



יצא לאור

רזי חסידות לילדים

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות
על סדר פרשות השבוע

ב"ה

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

חסיד, תחביא את הקוצים!

היו מצניעים את הקוצים והזכויות שלהם כדי שלא יזיקו לזולת. לרוב חסיד נלהב ומסור מתחיל את דרכו בקיצוניות, כאשר ההתלהבות התמימה והקנאית דוחפת אותו לדבורים ומעשים שעוברים את הגבולות. בהמשך דרכו, ככל שהוא מתבגר, ההתלהבות שלו הופכת למאמץ נחוש ותמידי להשפיע על כל באי עולם ולקרב אותם תחת כנפי השכינה. אז הוא מבין שגם אם הקיצוניות ממשיכה להתקיים בלבו, עליו להצניע את ביטויה הקוצני, לבל תפגע בזולתו ותדחה אותו מלהתקרב לאמת.

גם את הזכויות שיש לחסיד עליו להצניע. הבלטת מעלות האדם גורמת לשבירתן, הופכת את הזכויות לשברי זכויות שעלולים לדקור ולחתוך. כדי להתקדם ביחד בעבודת ה', בחיבור טוב וללא התנשאות, צריכים להעלים את תודעת הזכות מהתודעה, להרגיש שויון מתוך הכרה שכל המעלות הן רק מתנת שמים.

הגליון השבוע פותח בשיעור שמסביר בפנימיות את הגדרות החסידות במושגי חז"ל, ממשיך בשיעור מאור עינים על המעבר מהגיוור ל'מהפכה הרביעית' ומקנח במאמר פתיחה לתורה שבעל פה, לרגל החזרה לבית המדרש ב'זמן אלול'.



וח"י בהם

The message of Chai Elul to our generation

Farbrengen with Rav Yitzchak Ginsburgh

Musical Accompaniment: Eitan Katz | Hosted by: Rav Shlomo Katz



Monday, August 31

Shirat David, Matityahu Hakohen 40, Efrat

Doors Open 7:30 PM

Event begins at 8:00 PM

For men and women, separate seating

Shirat David Members: 50 NIS

General Admissions: 60 NIS

Sponsorship opportunities available

In memory of the unforgettable and dedicated chasid, Rabbi Yaakov Moshe Schlaz

